

2025й I ярим йиллигида ДВ
сотилиши (қиймат бўйича)

\$2 млрд

2025й I ярим йиллигида ДВ
сотилиши (натурал кўрсаткичда)

915 млн

Бир қадоқнинг
ўртача нархи

\$2,4

октябрь

PHARMAZETA

ASKLEPIY GROUP ▶

Фармацевтик даракчи

КЕЙИНГИ
НАШРЛАРНИ
"ASKLEPIY GROUP"
МЧЖНИНГ
ТИББИЁТ
ВАКИЛЛАРИДАН
СЎРАНГ

октябрь 2025 г.

КЕЛАЖАК ДОРИХОНАСИ: ОНЛАЙН, ОФЛАЙН ЁКИ ГИБРИД – ASKLEPIY GROUP БОШ ДИРЕКТОРИ АНВАР ТОЛИБОВ БИЛАН СУҲБАТ (2-5 БЕТ) ЎЗБЕКИСТОН ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИ, 2025 ЙИЛ ИЮЛЬ (6-9 БЕТ) "ФАРМА ЎЗБЕКИСТОН ВА МАРКАЗИЙ ОСИЁ" КОНГРЕССИ: ҚУРИЛИШ, ИННОВАЦИЯЛАР ВА КЕЛАЖАК СТРАТЕГИЯСИ (10 БЕТ) 2025 ЙИЛНИНГ БИРИНЧИ ЯРМИ ДАГИ АСОСИЙ ЎЗГАРИШЛАР ШАРҲИ (11 БЕТ) ОДДИЙ ЭМАС БУ ШАМОЛЛАШ... (12-13 БЕТ) АНТИБИОТИКЛАР: НАЖОТ ВА ХАВФ. ПОСТПРОБИОТИК ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ТИКЛАНИШГА ЁРДАМ БЕРАДИ (14-15 БЕТ) ХОТИРЖАМ БЎЛИНГ: СТРЕСС БИЛАН КУРАШИШ ЭНДИ ОСОН (16-17 БЕТ) БЕТА-ЛАКТАМЛАР СИНЕРГИЗМИ: АМПИТСИЛЛИН ВА ОКСАТСИЛЛИННИ ҚЎЛЛАШ ТАЖРИБАСИ (18-19 БЕТ) ЖИГАР ВА СУРУНКАЛИ ЗАҲАРЛАНИШ: ҚАНДАЙ ҚИЛИБ ЭНТЕРОСОРБЕНТЛАР НАЖОТ БЎЛМОҚДА (20-21 БЕТ) СИЛДЕНАФИЛ: БАРҚАРОР ҚУВВАТ САРИ ЗАМОНАВИЙ ВОСИТА (22 БЕТ)

КЕЛАЖАК ДОРИХОНАСИ

 онлайн

 оффлайн

 гибрид

ASKLEPIY Group бош директори Анвар Толибов билан суҳбат

СУҲБАТ

Келажак дорихонаси: онлайн, офлайн ёки гибрид – ASKLEPIY Group бош директори Анвар Толибов билан суҳбат

Ўзбекистон фармацевтика чакана савдоси чорраҳада: анъанавий офлайн дорихоналар устунлик қилмоқда, аммо рақамлаштириш шиддат билан ривожланмоқда. Мамлакатда 38 миллиондан ортиқ аҳоли истиқомат қилади, интернетдан фойдаланиш даражаси 75 фоиздан ошади ва тобора кўпроқ истеъмолчилар дори-дармонларни сотиш каби консерватив соҳада ҳам онлайн хизматларнинг қулайлигини кутмоқда. Бир томондан юзлаб мустақил чакана дорихоналар ва дори-дармонлар савдосининг 99 фоизини таъминлайдиган ўсиб бораётган тармоқлар. Бошқа томондан, дори-дармонларни етказиб бериш ёки банд қилиш имконини берувчи онлайн дорихоналар, маълумот бериш хизматлари ва иловаларнинг пайдо бўлиши. Ўзбекистонда "келажак дорихонаси"ни қайси формат белгилайди? Бу ҳақда бизга ASKLEPIY Group компаниялар гуруҳи бош директори Анвар Толибов сўзлаб берди.

Екатерина Доронкина

Онлайн ва офлайн: Ўзбекистон фармацевтика бозоридаги жорий вазият

Бугунги кунда Ўзбекистонда офлайн дорихоналар тўлиқ ҳукмронлик қилмоқда. Деяр-

ли барча дори-дармонларни одамлар дорихона пунктларига шахсан ташриф буюриб сотиб олишади. IQVIA ҳисоб-китобларига кўра, дори-дармонлар савдосининг 98 фоизи чакана сав-

до нуқталарига тўғри келади, бу ҳажмнинг 60-70 фоизи рецепт асосидаги дори-дармонлардир. Дорихоналар жуда кўп, бозор тарихан бўлинган: яқин вақтга-ча нуқталарнинг тахминан 70

фоизи мустақил чакана дорихоналар бўлган ва фақат ~30 фоизи тармоқ таркибига кирган. Бироқ, дорихона бизнесида сезиларли бирлашиш жараёни кузатилмоқда. Йирик ўйинчилар кенгайиб, кичик дорихоналарни ўзига қўшиб олмоқда. Тармоқ дорихоналарининг улуши (3 ва ундан ортиқ нуқтадан иборат тармоқ) 2022 йил бошидаги 24 фоиздан 2025 йил бошига келиб 40,6 фоизга кўтарилди.

Шу билан бирга, онлайн сегмент ҳали жуда кичик. Бу технологияларнинг йўқлиги ёки истеъмолчиларнинг хоҳиш-истаклари туфайли эмас, балки тартибга солиш ва одатлар туфайли юзага келган. Шунга қарамай, сўнгги бир-икки йил ичида онлайн ташаббуслар пайдо бўлди: бир нечта интернет-дорихоналар рецептсиз воситаларни банд қилиш ва етказиб беришни таклиф қилмоқда, дори-дармонларни қидириш агрегаторлари мавжуд. Масалан, **ArzonApteka** хизмати мамлакатдаги минглаб дорихоналарда дориларнинг нархи ва мавжудлигини таққослаш имконини беради ва ундан 2 миллиондан ортиқ киши фойдаланади. Бизнинг **OXYmed** тармоғимиз **OXYmed Go** деб номланган онлайн буюртма веб-сайти ва иловасини ишга туширди, шунга ўхшаш платформалар бошқа бир қанча тармоқларда ҳам мавжуд. Яъни онлайн форматга эҳтиёж борлиги аниқ, фақат у ҳозирча ёрдамчи тарзда, дорихонага жисмоний ташрифни тўлдирган ҳолда амалга оширилмоқда.

Онлайн дори-дармон савдосининг пул ифодасидаги аниқ расмий маълумотлари йўқ,

аммо тахминан бозорнинг 1% дан камроғини ташкил этади. Чунки фақат чекланган ассортиментдаги дори воситаларини масофадан туриб сотишга рухсат берилган: рецептсиз бериладиган дорилар, интернет орқали дори буюртма қилиш маданияти ҳам энди шаклланимоқда. Бироқ, динамика ижобий: рақамли хизматлар аудиторияси ўсиб бормоқда, дорихона тармоқлари сайтлар ва иловаларга сармоя киритмоқда. Айтиш мумкинки, биз йўлнинг бошида турибмиз, бу ерда офлайн ҳали ҳам етакчи, аммо онлайн аста-секин аҳоли орасида ишонч қозонмоқда.

Фармада электрон тижоратнинг ўсиши: рақамлар ва тенденциялар

Умуман олганда, ҳозир Ўзбекистонда электрон тижорат гуркираб ривожланимоқда. КРМГ маълумотларига кўра, 2022 йил охирида электрон тижорат мамлакат чакана савдо айланмасининг атиги 2,2 фоизини (тахминан 311 миллион доллар) ташкил этган, бироқ 2027 йилга келиб 9-11% гача тез ўсиши прогноз қилинмоқда. Яъни, онлайн савдо бозори беш йил ичида деярли 6-7 баробар ўсиши мумкин. Табиийки, фармацевтика сегменти ўзига хос тартибга солиш хусусиятига эга, аммо у ҳам ушбу тенденцияларга мос келмоқда.

АГАР E-PHARMA ЖАҲОН БОЗОРИГА НАЗАР ТАШЛАСАК, РАҚАМЛАР ҲАЙРАТЛАНАРЛИ: ПОЛАРИС ҲИСОБ-КИТОБЛАРИГА КўРА, 2024 йилда онлайн дори-дармонлар бозорининг глобал ҳажми 112 миллиард доллардан ошди ва 2034 йилга келиб 529 миллиард долларга етиши мумкин. ўртача йиллик ўсиш 18 фоиз атрофида. АСОСИЙ ДРАЙВЕРЛАР – ШИМОЛИЙ АМЕРИКА, ЕВРОПА ВА ОСИЁ.

Биз учун бу глобал трендлар муҳим, чунки Ўзбекистон жаҳон фармацевтика бозорининг бир қисми, бизга ҳам халқаро технологиялар ва инвесторлар кириб келмоқда.

Таъкидлаш жоизки, пандемия дори-дармон савдосини рақамлаштиришни сезиларли даражада тезлаштирди. Локдаунлар пайтида одамлар онлайн харидларни ўзлаштиришга мажбур бўлишди ва ҳатто консерватив тоифадаги маҳсулотлар ҳам рухсат берилган жойларда масофадан туриб сотила бошланди. Ўзбекистонда ҳам қизиқишнинг ўсиши кузатилди: дорихоналар телефон орқали маслаҳат бериш, етказиб беришни йўлга қўйди. Пандемиядан кейин буларнинг кўпи сақланиб қолди – истеъмолчиларда нафақат дорини

интернетдан қидириш, нархларни солиштириш, балки онлайн буюртма бериш одати пайдо бўлди.

Ўзбекистонда фармацевтика соҳасидаги онлайн сегмент ҳар йили икки хонали тезликда ўсишини кутмоқдамиз, бунда электрон тижоратнинг умумий ўсиши йилига ~40% ни ташкил этади. Албатта, паст базадан – лекин 3-5 йилдан кейин бу сезиларли рақамларга айланиши мумкин. Масалан, ҳозирда дори воситаларининг онлайн савдоси шартли равишда бозорнинг <1% ни ташкил этса, 2027 йилга келиб бу 5-7% бўлиши мумкин. Кўп нарса тартибга солиш ва аудитория ишончига боғлиқ, аммо тенденция аниқ: фармацевтикада интернет-канал кенгайиб бормоқда.

Таққослаш учун, Россияда онлайн дорихоналар бозори 2024 йилда ~25% га ўсди ва тахминан 370 миллиард рубль ёки тахминан 3 миллиард долларга етди. 2025 йил охирига келиб у ерда e-pharma ҳажми 460 миллиард рублдан ошиши прогноз қилинмоқда. Бизда миқёс кичикроқ, аммо йўналиш бир хил – қулайлик ва рақамли каналлар орқали мижозларни қамраб олиш ҳисобига ҳар йили икки хонали ўсиш.

Қонунчилик чекловлари ва истиқболлари

Бу соҳада ҳозирча етарлича қаттиқ чекловлар мавжуд. Хукуматнинг 02.07.2019 йилдаги қарорига кўра, электрон тижорат орқали фақат рецептсиз бериладиган дори воситалари ва тиббий буюмларни сотишга рухсат берилган. Рецептли дори воситаларини онлайн сотиш тақиқланган – дорихона рецептли дори воситаларини масофадан сотишга уринса, лицензиясидан маҳрум бўлиши мумкин.

Бундан ташқари, дори воситаларининг онлайн савдоси билан фақат лицензияли дорихоналар ва малакали фармацевтнинг мажбурий иштироки билан шуғулланиши мумкин. Ҳеч қандай "лицензиясиз маркетинг-плейслар" ёки хусусий савдогарлар бўлиши мумкин эмас – қонун фақат офлайн дорихонага эга бўлганларга масофавий савдога рухсат беради.

Умуман олганда, қонунчилигимиз ҳозирча консерватив – биринчи навбатда хавфсизликни таъминлашга қаратилган: кучли таъсир қилувчи препаратлар, сохта маҳсулотларнинг назоратсиз сотилишини, сақлаш шароитлари бузилишини олдини олиш керак. Бу тўғри ёндашув, лекин, албатта, онлайн дорихоналарнинг ривожланишига тўсқинлик қилади. Бироқ, ижобий ўзгаришлар ҳам

кузатилмоқда. Электрон рецептлар тизими жорий этилмоқда: яқинда фармацевтлар махсус ахборот тизими орқали электрон рецептга хизмат кўрсатиб, дори берилганлигини ЭРИ билан тасдиқлаш имкониятига эга бўлди. Бу эса шифокор, бемор ва дорихона ўртасидаги рақамли алоқа инфратузилмаси аста-секин шаклланиётганини англатади. Агар шифокор рецептни онлайн ёзса, вақт ўтиши билан назорат органлари рецептли дори воситаларини масофадан олишга рухсат бериши мумкин – масалан, Россиядаги каби, интернетда буюртма бериб, кейин ўзи олиб кетиш усули.

Бундан ташқари, дориларни маркировкалаш ва кузатиш масаласи фаол муҳокама қилинмоқда, бу ҳам онлайн савдо хавфсизлигининг муҳим элементи. 2025 йил 1 сентябрдан бошлаб дорихоналарга товарларни ҳисобга олиш ва маркировкалаш бўйича янги талаблар жорий этилди. Дори-дармоннинг ҳар бир қадок тизимга аниқ киритилганда, онлайн буюртмада сохта дори олиш хавфи нолга тушади. Менимча, бундай назорат механизмлари кучайиши билан давлат масофавий савдога қўйилган чекловларни юмшатиши мумкин.

Яқин 1-2 йил ичида рецептли дори воситаларини онлайн тўлиқ сотишга рухсат берилиши даргумон – нозик жиҳатлар жуда кўп. Аммо рецептли дори-дармонлар учун "онлайн буюртма беринг – дорихонадан олинг" модели амалга ошиши мумкин. Аслида, бу ҳозир ҳам тақиқланмаган: бемор маҳсулотни сайт орқали банд қилиб, рецептни кўрсатиб, шахсан олиши мумкин. Эҳтимол, бу расман тасдиқланиши мумкин.

3-5 йиллик истиқболда электрон рецептлар ва назорат тизимлари муваффақиятли синовдан ўтса, баъзи рецептли дори воситаларини етказиб беришга рухсат бериш учун эҳтиёткор қадамлар қўйилиши кутилади.

Истеъмолчилар: феъл-атвор боис рақамли технологияларга бўлган эҳтиёж

Харидорларнинг феъл-атвори, шубҳасиз, тез ўзгармоқда. Ўзбекистон ёш аҳолига эга мамлакат бўлиб, ўртача ёши 28 атрофида бўлганлар ва ёшлар табиий равишда смартфонлар ва онлайн хизматларга моил.

Янги авлод учун дорихона иловасига кириш худди катта авлод учун дорихонага пиёда бориш каби оддий ҳол.

ОДАМЛАР ҚУЛАЙЛИК ВА ШАФФОФЛИКНИ ҚАДРЛАШТАЁТГАНИНИ КўРЯПМИЗ. МАСАЛАН, ИЛГАРИ ХАРИДОР КЕРАКЛИ ДОРИ ЁКИ ЭНГ ЯХШИ НАРХНИ ТОПИШ УЧУН 3-4 ТА ДОРИХОНАНИ АЙЛАНИБ ЧИҚАРДИ. ҲОЗИР У ИЛОВАЛАРНИ ОЧИБ, НОМИНИ КИРИТАДИ ВА ДАРҲОЛ МАВЖУДЛИГИ ҲАМДА НАРХИНИ КўРАДИ.

Қўшни давлатлар ва АҚШ тажрибаси

Россия тажрибаси биз учун энг намунали бўлса керак, чунки дастлабки шартлар ўхшаш: рецептли дори-дармонларни курьер орқали етказиб бериш мумкин эмас, фақат банд қилиш мумкин. Шунга қарамай, Россия онлайн бозори кескин ўсди: 2024 йил якунига кўра, Россия Федерациясидаги дорихоналар айланмасининг қарийб 12,9 фоизи онлайн каналга тўғри келди. Бу рецептсиз етказиб бериш ва интернет орқали рецептли дориларни банд қилишни ҳисобга олган ҳолда.

НАТУРАЛ КўРИНИШДА ҚАДОҚЛАРНИНГ 8,3 ФОИЗИ ИНТЕРНЕТ ИШТИРОКИДА СОТИЛГАН. Яъни БУ ТАЪСИРЛИ НАТИЖА. ШУ БИЛАН БИРГА, ўсиш суръатлари сақланиб ҚОЛМОҚДА: 2025 йилда онлайн савдолар яна ТАХМИНАН 20 ФОИЗГА ОШИШИ КУТИЛМОҚДА.

Бунга қандай эришилди? Гибрид модель ҳисобига. Қонун рецептли дори воситаларини уйга етказиб беришни тақиқлайди, шунинг учун пуллик онлайн савдонинг 63 фоизи мижозлар онлайн банд қиладиган ва офлайн сотиб оладиган рецептли дори воситаларига тўғри келади. Шундай қилиб, танлаш қулайлиги ва қонунга риоя қилиш уйғунлашади. Менимча, биз буни қўллаб-қувватлашимиз керак: ҳозирнинг ўзидаёқ бизнинг дорихоналаримиз мижознинг вақтини тежаган ҳолда қўнғироқ ёки веб-сайт орқали рецептли дориларни банд қилишни таклиф этиши мумкин. Келажакда, электрон рецептлар одатий ҳолга айланганида, умуман олганда, шифокордан дорихонагача бўлган барча жараён онлайн тарзда амалга оширилиши мумкин, фақат дори олиш пайтидан ташқари.

Яна бир муҳим жиҳат: бирлаштириш ва инвестиция-

СУҲБАТ

лар. Россияда онлайн бозорни **Артека.ru, Здравсити, Еаптека (Ютека)** каби йирик ўйинчилар кўтарди. Артека.ru буюртмалар сони бўйича бозорнинг 20 фоиздан ортганини эгаллаган, топ-3 биргаликда эса буюртмаларнинг 41 фоизини ташкил этади. Бу хизматлар йирик дистрибьюторларга тегишли (масалан, Артека.ru – "Katren" компаниясининг лойиҳаси). Улар ИТ инфратузилмаси, маркетинг ва логистикага катта маблағ сарфлашди. Натижада, ҳозирда йилига юз миллионлаб онлайн буюртмалар қайта ишланмоқда – 2024 йилда Россия Федерациясидаги интернет-дорихоналар орқали тахминан 234 миллион буюртма берилган. Ўзбекистон учун, албатта, рақамлар камроқ бўлади, лекин тамойил бир хил: йирик компаниялар кириб, бу йўналишни ривожлантириши керак. Биз, ўз навбатида, онлайн савдо стратегия йўналиши сифатида кўриб чиқмоқдамиз ва қўшни давлатларнинг муваффақиятли тажрибаларига таяниб, сармоя киритишга тайёрмиз.

МДХ мамлакатларида вазият турлича. Қозоғистонда, масалан, яқин вақтгача онлайн сотиш бўйича аниқ қоидалар йўқ эди ва у ердаги кўплаб дорихоналар ҳам ОТС дориларини етказиб беришни синаб кўрмоқда. Бир нечта интернет-дорихоналар ва нархларни таққослаш хизматлари мавжуд. Билишимча, Қозоғистонда ҳозирча e-pharma соҳасида айтарли ажойиб ҳажмлар йўқ, аммо салоҳият катта – мамлакат ҳам ёш, тез рақамлашмоқда. Бошқа МДХ давлатларида: Белоруссияда рецептсиз дориларнинг онлайн савдосига 2016 йилдаёқ рухсат берилган, у ерда бозор изчил ўсиб бормоқда.

АҚШда дори-дармонларнинг почта орқали онлайн савдоси тарихан кучли. Интернетдан олдин ҳам у ерда ўнлаб йиллар давомида mail order орқали дорихоналар ишлаган: аслида, бемор рецептни почта орқали ёки электрон тарзда юборади ва унга курьер орқали дори етказиб берилди. Бу, айниқса, ҳар ой дори-дармонларга муҳтож бўлган сурункали беморлар учун кенг тарқалган: суғурта кўпинча бундай 90 кунлик почта орқали дори-дармонларни қоплайди ва рағбатлантиради – бу қулайроқ ва арзонроқ.

Қизиғи шундаки, АҚШ чакана савдо тармоқлари ҳам ўзгармоқда: худди шу CVS, Walgreens – минглаб оддий дорихоналардан ташқари – кунлик етказиб бериш, иловалар, рецептларни автоматик тўлдириш хизмати ва бошқаларни ишга туширди. Ва албатта, Amazon Pharmacy ҳақида гапирмасдан ўтолмаймиз – 2020 йилда Amazon бутун

мамлакат бўйлаб рецепт бўйича дори-дармонларни оддий онлайн буюртма қилиш ва етказиб беришни таклиф қилиб, бозорга чиқди. Бу саноатни ларзага келтирди: анъанавий ўйинчилар рақамли инновацияларни тезроқ жорий қила бошладилар, Amazon RxPass (ойига бир қатор генериклар учун белгиланган тўлов) ва ҳатто Марк Кубаннинг Cost Plus Drug (минимал устама нархли онлайн дорихона) каби обуналар пайдо бўлди. Барча бу инновациялар шуни кўрсатадики, ҳатто етук бозорда ҳам технологиялар ва ностандарт моделлар туфайли инқилоблар учун жой бор.

Хориж тажрибасидан Ўзбекистон учун нималарни ўзлаштирсак бўлади?

Биринчидан, тасдиқлаш: гибрид модель энг ҳаётчандир. Россия буни ўз мисолида исботлади: рецепт бўйича етказиб бериш тақиқланган бўлса ҳам, интернет-буюртма ва офлайн сотувни бирлаштириб, онлайн бозорнинг икки хонали улушига эришиш мумкин.

Иккинчидан, консолидацияга тайёргарлик кўриш керак: кичик дорихоналар учун ИТ-ишланмалар ва логистикани онлайн тарзда амалга ошириш қийин бўлади, шунинг учун йириклаштириш муқаррар, бу бизда аллақачон содир бўлмоқда.

Учинчидан, хизмат кўрсатиш сифати ва тезлиги ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Америка тармоқлари дори-дармонларни буюртма кунда етказиб беришлари ёки қулай ўзи олиб кетишни ташкил этишлари (дорихоналардаги drive-thru ойналари ва бошқалар) билан мижозларни жалб қилади. Биз ҳам сўнгги миля логистикаси ҳақида ўйлашимиз керак: эҳтимол, етказиб бериш хизматлари билан ҳамкорлик қилиш, етказиб бериш пунктларини ташкил этиш зарур.

Тўртинчидан, соғлиқни сақлаш тизими билан интеграция. Шифокорлар ва суғурта билан боғланишсиз самарали онлайн дорихона ташкил этиб бўлмайди. Россияда бу алоқа ҳозирча заиф (у ерда тижорат чакана бозори кўпроқ), АҚШда эса кучли. Бизда ҳозирча суғурта тиббиёти эндигина ривожланмоқда, аммо тенденция бор: мажбурий тиббий суғурта ва дори-дармонларнинг давлат харидини жорий этиш. Дорихона сегментини умумий рақамли соғлиқни сақлаш экотизими билан қанчалик тез интеграцияласак, модель шунчалик барқарор бўлади.

Ва охириги сабоқ: ишонч ва хавфсизлик – энг муҳими. Ортиқча ҳаракатларга йўл қўйиш

(рецептсиз дориларни онлайн сотиш, иссиқда дорини бузиб етказиб бериш) истеъмолчининг ишончини узоқ вақтга йўқотади. Шунинг учун биз АҚШ ва Европадаги онлайн дорихоналарда қўлланиладиган стандартларни жуда диққат билан ўрганамиз: бемор маълумотларини шифрлашдан тортиб, етказиб бериш қутиларидаги ҳарорат назорати қурилмаларигача. Энг яхши амалиётларни жорий этиш орқали биз синов ва хатолар босқичидан ўтиб, мижозларимизга жаҳон даражасидаги хавфсиз ва ишончли хизматни дарҳол тақдим этишга умид қиламиз.

Прогнозлар: дорихоналарнинг 3-5 йиллик истиқболдаги моделлари

Ишончим комилки, яқин йиллар ичида гибрид модель устунлик қилади. Яъни онлайн ва офлайн дорихона ўртасидаги чегара йўқолади. Деярли ҳар бир йирик дорихона тармоғи бир вақтнинг ўзида иккита форматда ишлайди. Бу амалда нимани англатади?

Биринчидан, ҳар бир тармоқ тўлақонли онлайн платформага – сайт, мобил илова, эҳтимол, мессенжерлар билан интеграцияга эга бўлади. Ушбу платформа орқали мижоз бутун жараёни бажариши мумкин: дори-дармонни топиш, нархларни солиштириш, маълум бир дорихонада мавжудлигини текшириш, буюртма бериш. Ҳозирнинг ўзидаёқ йирик иштирокчилар бунга интилмоқда, 3-5 йилдан сўнг эса бу бозорда омон қолиш учун зарурат бўлади. Харидор ҳар қандай дорихонадан онлайн хизмат мавжудлигини кутадиغان бўлади, худди ҳозир банкдан мобил илова кутаётгани каби.

Иккинчидан, Click & Collect кундалик хизматга айланади. Мижозлар бунга кўникади: агар дори шошилинич бўлмаса, уни қидириб дорихонама-дорихона юришдан кўра, онлайн буюртма бериб, келиб олиш қулай бўлади. Дорихоналар учун ҳам бу фойдали: товар захираларини оптималлаштириш, товарни талаб бор жойга йўналтириш, савдо залидаги навбатларни камайтириш имконини беради.

Учинчидан, шахсийлаштириш ва обуна моделлари элементлари пайдо бўлади. Мисол учун, сурункали касаллиги бор бемор дорихона хизматига обуна бўлиши мумкин: ойига бир марта унга белгиланган дорилар тўплами тайёрланади, дорихоначи зарур бўлса масофадан маслаҳат беради ва дорилар уйга етказилади ёки белгиланган санагача кутиб туради. Бу жуда ҳаётий манзара – АҚШда

бу кўплаб беморлар учун одатий ҳолга айланган.

Рақамларда айтадиган бўлсак: 5 йилдан сўнг, тахминимча, онлайн канал Ўзбекистондаги дорихоналарнинг умумий савдо ҳажмининг 10 фоизга яқинини эгаллаши мумкин. Агар сифат ўзгаришлари юз берса (масалан, беморларнинг айрим тоифалари учун рецептли дориларни етказиб беришга рухсат берилса), бу кўрсаткич янада юқори бўлиши мумкин. Офлайн, албатта, йўқолиб кетмайди – асосий улуш жисмоний дорихоналарда қолади.

ASKLEPIY Group айнан шундай йўналишда ҳозирда ноқ фаолият юритмоқда. Бизнинг стратегиямиз – омниканаллик: мижоз бурчакдаги **OXUmed** дорихонасига мурожаат қилганида ҳам, илова орқали етказиб беришга буюртма берганида ҳам ёки ишонч телефонига қўнғироқ қилганида ҳам ягона юқори сифатли хизматни олиши керак. Бунинг учун биз ходимларни ўқитишга сармоя киритмоқдамиз, токи фармацевтлар шунчаки сотувчи эмас, балки маслаҳатчи бўлсинлар. Шунингдек, барча каналларимиз ягона тизим орқали ўзаро боғланган бўлиши учун ИТ-ечимларга ва инфратузилмага: омборлар, транспорт, совуқлик занжирлари ва бошқаларга маблағ йўналтиряпмиз. Ҳозирнинг ўзидаёқ биз натижани кўрмоқдамиз: мижозларнинг содиқлиги ортиб бормоқда, улар бизга қайтишмоқда, чунки ҳам инсоний муносабатни, ҳам замонавий технологик қулайликларни қўлга киритишмоқда – масалан, мобил илова орқали ўз харидлари тарихини ёки тўпланган бонусларини текширишлари мумкин.

ИШОНЧИМ КОМИЛКИ, БИР НЕЧА ЙИЛДАН СЎНГ "КАЙСИ БИРИ ЯХШИРОҚ – ОНЛАЙН ЁКИ ОФЛАЙН" ДЕГАН СУҲБАТ БУТУНЛАЙ ЎЗ МАЪНОСИНИ ЙЎҚОТАДИ. БУ БИР ВАҚТНИНГ ЎЗИДА ҲАМ РЕАЛ, ҲАМ РАҚАМЛИ ЎЛЧОВДА МАВЖУД БЎЛГАН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ МАРКАЗИ СИФАТИДАГИ ЯГОНА ДОРИХОНА ТУШУНЧАСИ БЎЛАДИ.

ASKLEPIY Groupга келсак, биз бозор етакчиси сифатидаги мавқеимизни, шу жумладан гибрид моделни жорий этиш орқали янада мустаҳкамлашни режалаштирмоқдамиз. Бизда барча зарур таркибий қисмлар мавжуд: кўлам, экспертиза ва энг муҳими – биз гапирётган келажакни бугун кўра билиш қобилияти. **Келажак дорихонаси биз учун аллақачон воқеликка айланмоқда ва биз уни шакллантиришда етакчи бўлишни истаймиз.**

РИНОКСИЛ®

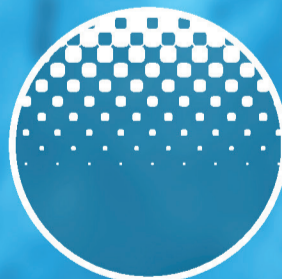
Бурун битишига қарши восита!

12 соатли
таъсир

Ментолли

Тенг
тақсимлаш

Эвкалипт
экстракти билан

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

Ўзбекистон фармацевтика бозори, 2025 йил июль

Ўзбекистон фармацевтика бозори сўнги йилларда барқарор ўсишни кўрсатмоқда. Бу нафақат дори воситаларининг оммабоплигини ошганини, балки истеъмолчиларнинг қимматроқ ва инновацион дори-дармонларни афзал кўришини ҳам акс эттиради. Бундай тенденция соғлиқни сақлаш тизимининг умумий ривожланиши ҳамда мамлакатдаги макроиқтисодий вазиятнинг ўзгариши билан боғлиқ. Шундай қилиб, 2025 йилнинг январь-июль ойлари давомидаги бозор динамикасини таҳлил қилиш асосий қонуниятларни аниқлаш ва унинг кейинги ривожланиш йўналишларини белгилаш имконини беради. Бу ҳақда мақолада батафсил ўқинг.

Камилла Мусаева

2025 йил январь-июль даврида Ўзбекистон фармацевтика бозори

1. Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA)

IQVIA маълумотларига кўра, тадқиқ қилинаётган даврда Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми сезиларли ижобий динамикани кўрсатди. 1-графикда бозор ҳажмининг 2024 йил январидан 2025 йил июлигача бўлган ўзгариши – ҳам қиймат (миллион АҚШ доллари), ҳам натурал (қадоқ) кўринишида акс эттирилган. Бундай батафсил маълумот нафақат молиявий таркибни, балки ҳақиқий истеъмол ҳажмини ҳам аниқроқ

баҳолаш имконини беради.

Тақдим этилган маълумотларга кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозори ойма-ой турли йўналишдаги динамикани намойиш этмоқда. Шунга қарамай, узоқ муддатли истиқболда ишончли ўсиш сақланиб қолмоқда, бу айниқса ўтган йилнинг шу даврлари билан солиштирганда яққол кўзга ташланади.

IQVIA ойлик чакана аудити маълумотларига кўра, 2025 йил июль ойида бозор ҳажми улгуржи нархларда 180 миллион АҚШ долларини ва 73,87 миллион қадоқни ташкил этди. Июнь ойига нисбатан маҳаллий пасайишга қарамай, 2024 йил-

нинг июль ойига нисбатан сезиларли ўсиш – 29,2% қайд этилди. Бу сўнги бир неча йилларга хос бўлган барқарор ижобий тенденцияни тасдиқлайди.

Нархлар динамикаси муҳим кўрсаткич бўлиб қолмоқда. Бир қадоқнинг ўртача нархи 2025 йил июль ойида 2,45 АҚШ долларига етди, бу ўтган йилги даражадан 16,7 фоиз юқори. Шундай қилиб, қимматлашиш тенденцияси сақланиб қолмоқда, ўсиш эса айнан доллар эквивалентида кузатилмоқда. Бу истеъмол таркибининг аста-секин қиммат ва имтиёзли бозор сегментлари томон силжиётганидан далолат беради.

2. Ўзбекистон бозорининг таркиби

2.1. Турли нарх тоифаларидаги дори воситаларини истеъмол қилиш таркиби

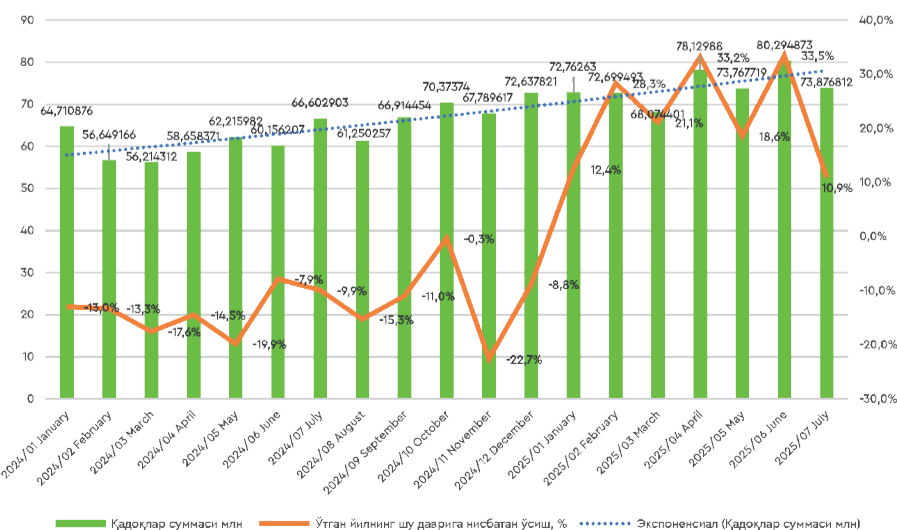
Нархларнинг ўсиши ва истеъмолчилар хоҳиш-истакларининг ўзгариши табиий равишда ички бозор тақсимотида ўз аксини топди. Энди қайси нарх тоифалари етакчи ўринни эгаллаши ва истеъмол таркиби қандай ўзгараётганини кўриб чиқиш муҳим. (4-график)

Нарх сегментлари бўйича бозор тузилмаси

Нарх тоифалари бўйича истеъмол тақсимоти таҳлили

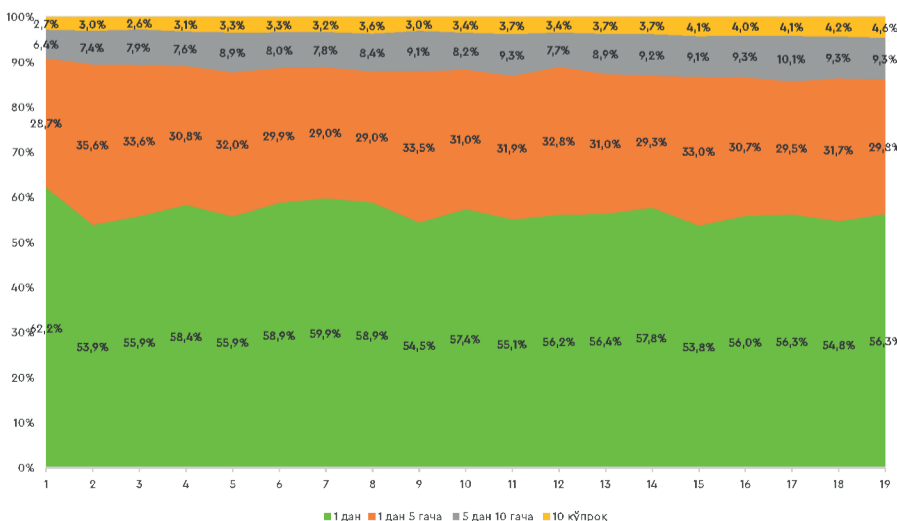
1-график
Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, млн АҚШ доллари. IQVIA 07/2025

2-график
Ўзбекистон фармацевтика бозорининг ойлик ҳажми, млн қадоқ. IQVIA 07/2025

3-график
Қадоқнинг ўртача ойлик қиймати, АҚШ доллари ва ўтган ойга нисбатан нарх ўсишининг фоизи. IQVIA 07/2025

4-график

шуни кўрсатадики, бозорнинг асосий қисмини ҳамон энг арзон дори воситалари ташкил этади. Бир қадоқ учун **1 АҚШ** долларигача бўлган дори воситалари умумий ҳажмининг **52** фоизидан **59** фоизигача қисмини эгаллайди ва аҳолининг нархга юқори сезувчанлигини акс эттириб, талабнинг асосини ташкил этади.

Иккинчи ўринни барқарор равишда **1 дан 5 АҚШ** долларигача бўлган дори воситалари сегменти эгаллаб турибди, уларнинг улуши **29-36%** ораллиғида тебранмоқда. Бу ораллиқ барқарор бўлиб, ўртача динамика билан тавсифланади.

5-10 АҚШ доллари қийматидаги қимматроқ дори воситалари сезиларли ўсишни кўрсатмоқда: уларнинг улуши **6-7** фоиздан **9-10** фоизгача ошди. Бу истеъмолчиларнинг афзалликлари аста-секин сифатли ва қимматроқ ечимлар томон силжиётганини кўрсатади.

Ниҳоят, премиум дори воситалари сегменти – ҳар бир қадоқ учун **10 АҚШ** долларидан юқори – ҳозирча бозорнинг атиги **2,7-4,6** фоизини ташкил этмоқда. Бироқ, бу ерда ҳам ижобий динамика қайд этилмоқда, бу юқори нарх даражасидаги дори воситаларига барқарор талаб шаклланаётганидан далолат беради.

Шундай қилиб, бозор икки томонлама тенденцияни намоиш этмоқда: бир томондан, арзон дори-дармонларнинг устунлиги сақланиб қолмоқда, бошқа томондан эса қимматроқ сегментларга қизиқиш ортиб бормоқда.

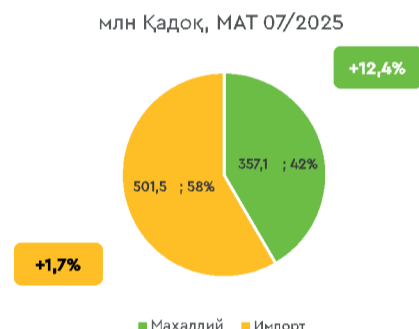
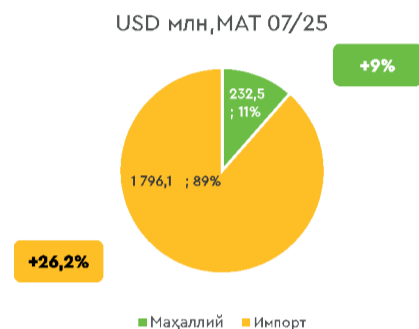
2.2. Импорт ва маҳаллий дори воситаларининг нисбати

5-жадвал маълумотларига кўра, Ўзбекистон фармацевтика бозорида импорт дори воситалари устунлик қилмоқда. Улар пул кўринишида жами тушумнинг **89** фоизини ташкил этиб, ўтган даврга нисбатан **26,2** фоизга ўсган. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар эса бор-йўғи **11** фоизни ташкил этса-да, уларнинг ўсиш суръати ҳам ижобий бўлиб, **9** фоизни ташкил этди. Бу асосан арзон нархли дорилар сегменти ҳисобига бўлган.

Бозорни натурал кўринишда (қадоқлар сони бўйича) кўриб чиқсак, манзара анча мувозанатли. Импорт қилинган препаратлар сотувнинг **58** фоизини (**1,7** фоиз ўсиш), маҳаллий препаратлар эса **42** фоизини (**12,4** фоиз ўсиш) ташкил этади. Бу маълумотлар

шуни кўрсатадики, ўзбекистонлик ишлаб чиқарувчилар арзон дори-дармонларга бўлган оммавий талабни қондиришда муҳим роль ўйнайди, импорт эса анъанавий равишда қимматроқ ва премиум сегментларда тўпланган.

Демак, бозор икки хил тузилмани намоиш этмоқда: молиявий жиҳатдан импорт дори воситалари устунлик қилса, сотув ҳажми бўйича маҳаллий компаниялар асосий нарх сегментида ўз мавқеларини мустаҳкамламоқда.

5-график

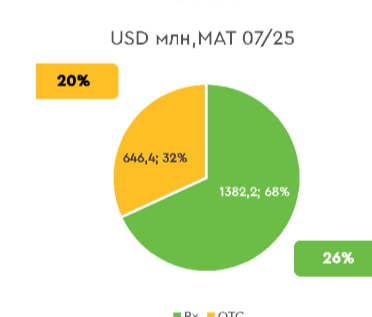
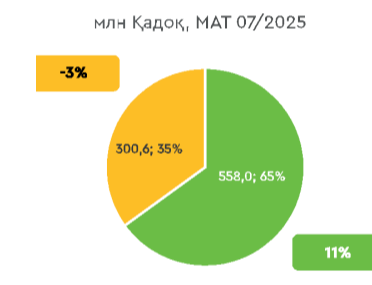
2.3. Рецепт билан ва рецептсиз бериладиган дори воситаларининг нисбати

6-графикда кўрсатилганидек, Ўзбекистон фармацевтика бозори рецепт сегменти (RX) томон тобора ишонч билан силжимоқда.

Натурал кўринишда (қадоқлар сони бўйича) рецепт билан бериладиган дори воситалари бозорнинг **65** фоизини эгаллайди, бу **558 миллион** қадоққа тенг ва **11** фоиз ўсишни кўрсатади. Рецептсиз бериладиган дори воситалари (ОТС) сегменти эса **3** фоизга қисқариб, **300,6 миллион** қадоқгача (**35%**)

камайди. Бу динамика барқарор тенденциянинг шаклланаётганини тасдиқлайди: истеъмолчилар тобора кўпроқ шифокорлар томонидан тавсия этилган дори-дармонларни афзал кўрмоқда. Бу эса соғлиқни сақлаш тизимининг умумий ривожланишини акс эттиради.

Қиймат ифодасида рецепт билан бериладиган дориларнинг устунлиги янада яққолроқ. Уларнинг ҳажми **1 882,2 миллион АҚШ** долларини (**68%**) ташкил этиб, **26** фоиз ўсишни кўрсатди. Таққослаш учун, РБД сегменти **864,3 миллион АҚШ** долларига (**32** фоиз) етиб, **20** фоизга ўсди. Бу шуни кўрсатадики, айнан рецептли дори воситалари мамлакат фармацевтика бозори даромадининг асосий қисмини ташкил этиб, унинг узоқ муддатли ўсишини ва эътиборни юқори даромадли тоифаларга йўналтиришни таъминлайди.

5-график

Хулоса қилиб айтганда, рецепт билан ва рецептсиз бериладиган дори воситаларининг нисбатини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, айнан рецепт сегменти Ўзбекистон фармацевтика бозорининг асосини ташкил этиб, унинг

пул ҳажмини ҳам, стратегик ривожланиш йўналишини ҳам белгилайди. Бунда нафақат дори воситаларининг тарқатилиш шаклини, балки уларнинг асосий терапевтик йўналишлар бўйича тақсимланишини ҳам ҳисобга олиш муҳим.

2.4. АТС гуруҳлари бўйича дори воситаларини сотиш таркиби

Бозорнинг рецептли дорилар томон силжишини ҳисобга олган ҳолда, батафсилроқ манзарага – терапевтик тоифалар кесимида сотувлар тузилишини таҳлил қилишга ўтиш мантиқан тўғри бўлади. Ўзбекистонда I даражали АТС-гуруҳлари бўйича дори воситаларининг дорихоналарда сотилиш нисбати 1-жадвалда келтирилган.

Кўриб чиқилаётган даврда етакчи гуруҳлар таркибида сезиларли ўзгаришлар содир бўлмади, бироқ бир нечта йўналишларда талабнинг барқарор концентрацияси сақланиб қолмоқда. МАТ/07/2025 натижаларига кўра, энг катта улуш **V** гуруҳи – қон ва қон яратиш аъзоларига таъсир қилувчи дори воситаларига тегишли бўлиб, улар бозорнинг **16,4** фоизини ташкил этади. Иккинчи ўринда **J** гуруҳи воситалари – тизимли қўллаш учун микроларга қарши препаратлар (**13,2%**) турибди. Учинчи ўринни **C** гуруҳи – юрак-қон томир тизимини даволаш учун препаратлар (**10,0%**) барқарор эгаллаб келмоқда.

Бу маълумотлар шуни тасдиқлайдики, шифокорлар ва беморлар томонидан барқарор талабни таъминлайдиган ҳаётий муҳим терапевтик йўналишлар бозорнинг асосий ҳаракатлангирувчи кучи бўлиб қолмоқда.

3. Дори воситаларини ишлаб чиқариш шаклларига қараб сотишни тақсимлаш

Терапевтик гуруҳлар бўйича сотувлар таркибини кўриб

	млн қадоқлар				млн USD			
	МАТ/2025/МТН06/ҚРТ2	Ўсиш қадоқ	MS, %, қадоқлар	Ўсиш MS, % қадоқлар	МАТ/2025/МТН06/ҚРТ2	Ўсиш USD	MS, %, USD	Ўсиш MS, %, USD
~	24,86	9,0%	2,9%	0,1%	71,03	32,8%	3,5%	0,2%
A – ОВҚАТ ХАМ ҚИЛИШ ТРАКТИ ВА НОБДА АЛТИШИНБИ	109,35	4,3%	12,7%	-0,2%	331,69	24,3%	16,4%	0,1%
B – ҚОН ВА ҚОН ҲОСИЛ ҚИЛИШ АЪЗОЛАРИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ ПРЕПАРАТЛАР	182,25	31,9%	21,2%	4,2%	240,48	9,1%	11,9%	-1,6%
C – КОНТОМЕР ТИЗИМИ	39,38	6,6%	4,6%	0,0%	202,00	32,3%	10,0%	0,6%
D – ТЕРА КАСАЛЛИКЛАРИНИ ДАВОЛАШ УЧУН ПРЕПАРАТЛАР	72,20	-16,9%	8,4%	-2,3%	58,60	26,8%	2,9%	0,1%
G – СИЙДИК ТАНОСИЛ ТИЗИМИ ВА ЖИНСИЙ ГОРМОНЛАР	18,12	6,8%	2,1%	0,0%	90,24	15,3%	4,4%	-0,3%
H – ТИЗИМЛИ КўРСАТИЛИШ УЧУН ГОРМОНАЛ ПРЕПАРАТЛАР (ЖИНСИЙ ГОРМОНЛАР ВА ИНСУЛИН БУНДАН МУСТАСКО)	9,47	12,5%	1,1%	0,0%	25,51	38,2%	1,3%	0,1%
J – ТИЗИМЛИ КўРСАТИЛИШ УЧУН МИКРОЛАРГА ҚАРШИ ПРЕПАРАТЛАР	139,30	-2,2%	16,2%	-1,3%	267,94	24,0%	13,2%	0,0%
L – УСНАЛАРГА ҚАРШИ ВА ИНМИМУНОДЕПУТЦИЯЛОВЧИ ПРЕПАРАТЛАР	12,22	16,3%	1,4%	0,1%	85,49	17,7%	4,2%	-0,2%
M – СУЙК ҚОШАК ТИЗИМИ	53,02	14,3%	6,2%	0,5%	214,97	37,9%	10,6%	1,1%
N – АСАБ ТИЗИМИ	89,56	-7,2%	10,4%	-1,5%	194,08	21,4%	9,6%	-0,2%
P – ПАРАЗАТЛАРГА ҚАРШИ ПРЕПАРАТЛАР, ИНСЕКТИЦИДЛАР ВА РЕПЕЛЛЕНТЛАР	4,32	5,9%	0,5%	0,0%	6,63	19,8%	0,3%	0,0%
R – РЕСПИРАТОР ТИЗИМ	90,21	8,9%	10,5%	0,3%	187,51	25,6%	9,2%	0,1%
S – СЕВИШ АЪЗОЛАРИ	11,16	3,6%	1,3%	0,0%	27,60	10,8%	1,4%	-0,2%
Y – БОШҚА ПРЕПАРАТЛАР	3,16	43,8%	0,4%	0,1%	24,84	49,9%	1,2%	0,2%
Умумий натижа	858,57	5,9%			2028,62	23,9%		

1-жадвал

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

чиққандан сўнг, бозорнинг дори шакллари бўйича тақсимланишини ҳам таъкидлаш жоиз. Бу ерда манзара етарлича барқарор бўлиб, одатий нисбатларни кўрсатади.

Энг катта ҳажмни офиз орқали қабул қилинадиган шакллар эгаллайди, улар қадоқларда 40,2 фоизни ва қиймат жиҳатидан бозорнинг ярмидан кўпини (51,7%) ташкил қилади. Бундай натижа шифокорлар ва беморларнинг таблетка ва капсула дори воситаларига бўлган юқори даражадаги ишончини ҳамда уларни қўллашнинг қулайлигини тасдиқлайди.

Шу билан бирга, парентерал шаклларнинг сезиларли улуши сақланиб қолмоқда, улар қадоқларда сотувнинг 41,8 фоизини, пулда эса 33,2 фоизини таъминлайди. Бу Ўзбекистонда кўпинча касалхоналарда ва ўткир ҳолатларни даволашда қўлланиладиган инъексион дори воситаларига юқори талаб сақланиб қолаётганидан далолат беради.

Шундай қилиб, дори шакллари бўйича тузилма барқарор бўлиб, кундалик фойдаланиш учун қулай воситалар ва клиник амалиёт учун кўпроқ ихтисослашган дорилар ўртасидаги

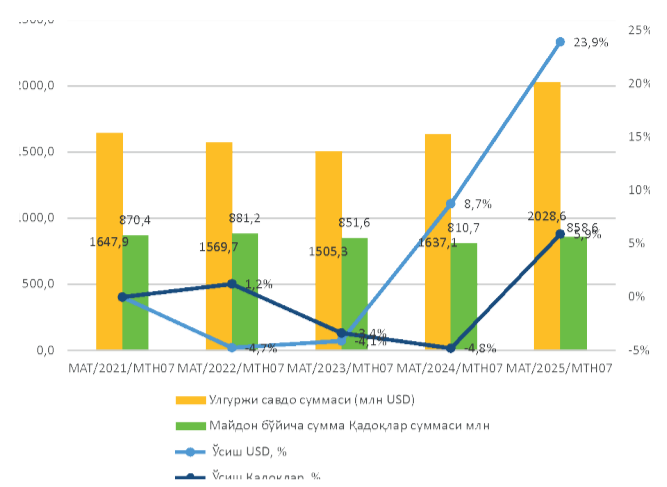
мувозанатли истеъмолни акс эттиради.

4. Ўзбекистон фармацевтика бозори ҳажми (IQVIA)

Таркибий хусусиятларни кўриб чиқишни яқунлар эканмиз, Ўзбекистонда фармацевтика бозорининг умумий динамикасини кўриб чиқиш муҳимдир. IQVIA маълумотларига кўра, sanoat янги рекорд кўрсаткичларга эришган ҳолда ажойиб ўсишни намойиш этишда давом этмоқда.

Шундай қилиб, 2025 йил июль ойи яқунларига кўра, бозор тарихий максимал даражага етди: сотувлар ҳажми **2,03 миллиард** долларни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан **23,9** фоизга ошди. Бу сўнгги беш йилдаги энг юқори ўсиш суръати бўлиб, нархларнинг ўсиши давом этаётганига қарамай, истеъмол талаби барқарор кенгайиб бораётганини тасдиқлайди.

Натурал кўринишда ҳам ижобий динамика кузатилмоқда: сотув ҳажми **858,6 миллион** қадоққа етиб, **5,9** фоизга ўсди. Бундай натижа бозорнинг ўсиши ҳам нарх омили, ҳам жисмоний

7-график
Ўзбекистон фармацевтика бозори динамикаси (MAT/07 2021 - MAT/07 2025)

ҳажмларда истеъмолнинг аста-секин кенгайиши билан таъминланаётганини кўрсатади.

5. Дори воситаларини ишлаб чиқарувчилар орасида етакчилар

IQVIA маълумотларига кўра, 2025 йил июль ойида қиймат ҳажми бўйича етакчи ўнта компания юқори ўсиш суръатларини намойиш этмоқда, бу эса ишлаб чиқарувчилар ўртасида рақобат кучайганини тасдиқлайди.

Етакчи ўринни анъанавий равишда савдо ҳажмини 27,1 фоизга оширган **KRKA** эгаллаб турибди. Ўсишга компаниянинг учта маҳсулоти энг катта ҳисса қўшди: АМЛЕССА (+40,7%), СЕПТОЛЕТЕ (+6,2%) ва ЛОРИСТА (+22,1%).

Иккинчи ўринни +28,2% ўсиш билан **WORLD MEDICINE** эгаллади. Бунда компаниянинг асосий маҳсулотлари бўйича динамика турли йўналишларда бўлди: ФЕРСИНОЛ пасайишни кўрсатди (-2,5%), МУСКОМЕД эса +91% га, АЛТИКАМ +217% га ўсди.

Кучли учликни Украинанинг «ФАРМАК КИЕВ» компанияси яқунлади, унинг савдолари ҳам юқори ижобий динамикани кўрсатди. Компания маҳсулотлари бўйича ТОП-3: ФЛЕНОКС (+144,5%), ДИАЛИПОН (+24,7%) ва ПИКОЛАКС (+44,3%).

ТОП-10 га кирган ягона маҳаллий ишлаб чиқарувчи – **NIKA PHARM** алоҳида эътиборга лойиқ. Компания пул ифодасида сезиларли **+38,8%** ўсишни кўрсатди, бу эса миллий ишлаб чиқарувчиларнинг ички бозорга таъсири ортиб бораётганини тасдиқлайди. Сотишнинг қиймат ҳажми бўйича ТОП-10 та компания 3-жадвалда келтирилган.

6. Маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида етакчилар

2025 йил июль ойи яқунларига кўра, миллий ишлаб чиқарувчиларнинг

	млн қадоқлар				млн USD			
	MAT/2025/MTN07	Ўсиш қадоқ	MS, % қадоқлар	Ўсиш MS, % қадоқлар	MAT/2025/MTN07	Ўсиш, USD	MS, % USD	Ўсиш MS, % USD
A - ОФИЗ ОРҚАЛИ КАБУЛ ҚИЛИШ УЧУН ҚАТТИҚ ШАКЛЛАР, ОДДИЙ	265,57	1,1%	30,9%	-1,5%	762,40	24,2%	37,6%	0,1%
B - ОРАЛ КАБУЛ ҚИЛИШ УЧУН ҚАТТИҚ ШАКЛЛАР, РЕТАРД	4,09	22,0%	0,5%	0,1%	27,88	30,8%	1,4%	0,1%
D - ОДДИЙ СУЮҚ ШАКЛЛАР	73,73	8,0%	8,6%	0,2%	257,92	35,8%	12,7%	1,1%
F - PARENTERAL ОДДИЙ ШАКЛЛАР	359,22	14,9%	41,8%	3,3%	673,13	20,4%	33,2%	-1,0%
G - PARENTERAL RETARD ШАКЛЛАРИ	0,26	131,1%	0,0%	0,0%	10,25	102,3%	0,5%	0,2%
H - РЕКТАЛ ТИЗИМИ ТАБСИР ШАКЛЛАРИ	12,56	20,5%	1,5%	0,2%	45,81	35,7%	2,3%	0,2%
I - НАЗАЛ ТИЗИМИ ТАБСИР ШАКЛЛАРИ	0,36	-23,2%	0,0%	0,0%	2,09	-8,3%	0,1%	0,0%
J - ТИЗИМИ ТАБСИР ШАКЛЛАРИ ВА БОШҚАЛАР	0,01	26,5%	0,0%	0,0%	0,12	5,6%	0,0%	0,0%
K - ОФИЗ БЎШЛИГИДА МАҲАЛЛИЙ ҚўЛЛАШ УЧУН ШАКЛЛАР	12,61	-6,9%	1,5%	-0,2%	43,51	15,9%	2,1%	-0,1%
M - МАҲАЛЛИЙ, ДЕРМАТОЛОГИК, ГЕМОРОИДАЛ, ТАШҚИ ШАКЛЛАРИ	94,29	-10,7%	11,0%	-2,0%	102,44	22,7%	5,0%	-0,1%
N - ОФТАЛМОЛОГИК ШАКЛЛАР	11,12	6,1%	1,3%	0,0%	28,40	11,5%	1,4%	-0,2%
P - ҚУЛОҚ ШАКЛЛАРИ	0,38	-36,6%	0,0%	0,0%	1,48	-23,9%	0,1%	-0,1%
Q - НАЗАЛ МАҲАЛЛИЙ ТАБСИР ШАКЛЛАРИ	19,40	14,8%	2,3%	0,2%	39,56	24,9%	2,0%	0,0%
R - ИНГАЛЯЦИЯ УЧУН ШАКЛЛАР	2,11	-11,4%	0,2%	0,0%	13,57	13,8%	0,7%	-0,1%
T - ҚИЧ ШАКЛЛАРИ	2,85	-7,8%	0,3%	0,0%	19,70	4,1%	1,0%	-0,2%
Z - НОМАЪЛУМ МАҚСАДЛИ ШАКЛЛАР	0,01	-11,7%	0,0%	0,0%	0,15	-5,0%	0,0%	0,0%
Умумий натижа	858,57	5,9%	100,0%		2028,62	23,9%		

2-жадвал

	сумма Қадоқлар		Бозор улуши, қадоқлар, %		Ўсиш қадоқлар, %		USD улгуржи савдо суммаси		Бозор улуши, USD, %		Ўсиш, USD, %	
	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2
KRKA	17 351 815	2,0%	9,1%	79 100 551	3,9%	27,1%						
WORLD MEDICINE	13 314 565	1,6%	13,5%	70 138 133	3,5%	28,2%						
FARMAK KIEV	16 016 963	1,9%	16,0%	57 501 456	2,8%	41,1%						
SANOI	6 610 956	0,8%	4,8%	57 493 152	2,8%	31,1%						
MENARINI	14 961 118	1,7%	14,2%	54 788 139	2,7%	18,4%						
GEDEON RICHTER	9 209 134	1,1%	31,7%	52 895 988	2,6%	48,9%						
NIKA-PHARM	18 299 981	2,1%	9,4%	52 150 500	2,6%	38,8%						
ARTERIUM	7 285 557	0,8%	44,8%	44 771 040	2,2%	54,2%						
GM PHARMACEUTICALS	8 916 047	1,0%	13,6%	43 547 972	2,1%	24,5%						
ABBOTT	5 092 002	0,6%	6,6%	43 323 479	2,1%	11,0%						
Умумий натижа	858 571 697	100%	5,9%	2 028 618 383	100%	23,9%						

3-жадвал

	сумма Қадоқлар		Бозор улуши, қадоқлар, %		Ўсиш қадоқлар, %		USD улгуржи савдо суммаси		Бозор улуши, USD, %		Ўсиш, USD, %	
	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2	MAT/2025/MTN07/QRT2
NIKA-PHARM	18 299 981,0	2,1%	38,8%	52 150 499,8	2,6%	9,4%						
RADIKS NPP	87 974 411,0	10,2%	3,3%	37 536 732,9	1,9%	30,5%						
JURABEK LAB	66 809 224,0	7,8%	-4,5%	36 168 593,9	1,8%	29,8%						
DENTAFILL PLYUS	49 062 550,0	5,7%	2,2%	22 984 629,8	1,1%	32,5%						
RIVER MED FARM	32 084 883,0	3,7%	-11,8%	10 863 774,3	0,5%	72,1%						
TEMUR MED FARM	4 780 814,0	0,6%	-5,3%	8 070 971,0	0,4%	-23,5%						
NAVBAHOR SANOAT	7 509 821,0	0,9%	54,0%	6 968 163,6	0,3%	6,8%						
SAMARKAND-ENGL&ECO	10 578 486,0	1,2%	-3,0%	6 435 656,4	0,3%	20,7%						
UZGERMED FARM	697 726,0	0,1%	1010,2%	6 073 607,8	0,3%	201,8%						
NOVA PHARM	12 875 695,0	1,5%	151,3%	5 109 150,6	0,3%	106,5%						
Умумий натижа	858 571 697,0	100%	9,0%	2 028 618 383,3	100%	12,4%						

Маҳаллий ишлаб чиқарувчиларнинг ТОП-10 талиги 4-жадвалда келтирилган.

4-жадвал

ФАРМ БОЗОР ТАҲЛИЛИ

ТОП-10 талиги ҳам қиймат, ҳам натурал кўрсаткичларда барқарор ўсишни намойиш этмоқда, бу уларнинг ички бозор учун стратегик аҳамиятини тасдиқлайди.

NIKA PHARM маҳаллий ишлаб чиқарувчилар орасида етакчиликни ишончли тарзда сақлаб келмоқда. Компания сотувлари **52,5 миллион АҚШ** долларига (+9,4 фоиз) етди, қадоқлар ҳажми эса **129,9 миллион** донагача ошди (+38,8%). Унинг қиймат кўринишидаги улуши **2,6%**ни, натурал кўринишдаги улуши эса 2,1% ни ташкил этди. Ўсишга энг катта ҳисса қўшганлар: **РИНОКСИЛ** (+8,1%), **РИНОМАКС** (+102,5%) ва **ЦИПРОФЛОКСАТЦИН** (+103,5%).

Иккинчи ўринни **RADIKS NPP** эгаллади, унинг сотувлари **40,7 миллион АҚШ** долларига (+30,5%) етди. Шу билан бирга, натурал кўринишда натижа **87,9 миллион** қадоқни (+3,8%) ташкил этди. Умумий ижобий динамикага қарамай, асосий маҳсулотлар бўйича динамика турлича бўлди: **ИЗОТОНИК** пасайишни кўрсатди (-11,2%), **ЛОРИНГОСЕПТ** эса +19,4% га ўсди, **АСКОРБИН КИСЛОТА** -13,2% га камайди.

Кучли учликни бироз мўътадил, аммо барқарор ўсишни намойиш этган **ЖУРАБЕК ЛАБ** яқунлади. Компаниянинг сотувлари **36,9 миллион АҚШ** долларини (+12,9 фоиз), қадоқлар ҳажми эса **66,9 миллион** донани (+4,4%) ташкил этди. ТОП-3 маҳсулот турлича динамикани кўрсатди: **НАТРИЙ ХЛОР** пасайди (-24,5%), **ОРСА** +19,3% га

ўсди, **НОВОКАИН** эса -21,3% га камайди.

7. Брендлар орасида етакчилар

Бозордаги алоҳида брендлар орасида ўзгача юқори ўсиш динамикасини кўрсатадиган бир қатор препаратлар ажралиб туради.

L-YSINE AESCINATE асосий драйверлардан бирига айланиб, савдо ҳажмини **87** фоизга оширди, бу эса пул кўринишида **29,5 миллион АҚШ** долларидан (+110%) ошди.

EVRYSDI рекорд даражадаги ўсишни кўрсатди – қадоқлар бўйича **11 240%**дан ортик, унинг сотувлари эса **22,9 миллион АҚШ** долларига етди, бу эса уни таҳлил қилинаётган даврда энг тез ўсаётган маҳсулотлардан бирига айлантди.

VIFERON ўз мавқеини мустақамлашда давом этмоқда: ўсиш натурал кўрсаткичда **+48%**ва тушумда **+56%**ни ташкил этиб, якуний сотув ҳажми **20,4 миллион АҚШ** долларига етди.

NATRIUM CHLORIDUM ҳажмининг сезиларли ўсишини кўрсатди (+40%), аммо пул кўринишида қўшимча қиймат камроқ (+8%) бўлди, бу эса ушбу сегментдаги нарх босимини кўрсатади.

RINOKSIL ва **QUPEN** препаратлари ўртача, аммо барқарор ўсишни (+2-4% оралиғида) намойиш этиб, талабнинг барқарорлигини ва бозордаги ўз улушини сақлаб қолганини тасдиқлади.

Ўзига хос «тезланиш

юлдузлари»га айланган **AMLESSA, TYLOLFEN HOT** ва **GALAVIT** алоҳида эътиборга лойиқ. Ушбу маҳсулотлар натурал кўринишда **+72** фоизгача, пул эквивалентида эса **+60** фоиздан юқори ўсишни кўрсатиб, бозор таркибидаги аҳамиятини кучайтирди.

8. Маҳаллий брендлар орасида етакчилар

Ўзбекистондаги маҳаллий брендлар сегменти турли йўналишдаги динамикани кўрсатмоқда: дори воситаларининг бир қисми кўп каррали ўсиш ҳисобига ўз мавқеини мустақамламоқда, бошқалари эса нарх босими ва сотувларнинг пасайишига дуч келмоқда.

Natrium Chloridum ҳажми бўйича етакчиликни сақлаб қолмоқда — **672** минг қадоқ (+42,5%). Бироқ, пул ифодасида сотувлар **27,5** фоизга (218,9 миллион АҚШ доллари) камайди, бу эса ушбу сегментда сезиларли нарх босими мавжудлигини кўрсатади.

Rinomaks ўсиш ҳаракатлантирувчиларидан бирига айланди, савдо ҳажмини **112%**га ва тушумни **63%**га ошириб, **16,0 миллион АҚШ** долларига етди.

Isotonik ишончли тарзда кенгайишда давом этмоқда: табиий кўрсаткичда ўсиш **56%** ни ташкил этди ва сотувлар **9,8 миллион АҚШ** долларидан ошди (+11%).

Орса барқарор динамикани намойиш этди — ҳажм бўйича **27%**ва пул кўринишида **19%** ўсиш (6,2 млн АҚШ доллари).

Ципрофлохасин ҳам сезиларли ютуқларга эришди: қадоқлаш бўйича сотувлар **63%** га ошди, пул ифодасида эса деярли икки баравар кўпайиб, **5,2 миллион АҚШ** долларига (+97%) етди.

Ҳақиқий ютуқ **L-YSINE AESCINATE** бўлди: ҳажм бўйича ўсиш **2439%**ни ташкил этди, даромад эса **43** баробардан кўпроққа ошиб, **57,5 миллион АҚШ** долларига етди.

Acidum Ascorbinicum юқори талаб даражасини сақлаб қолган ҳолда, ҳажмда **13%**ва тушумда **41%** (**56,1 миллион АҚШ** доллари) ишончли ўсишни кўрсатди.

Forsil ижобий динамика билан ажралиб турди: ҳажм бўйича **3%**ва пул кўринишида **26%** (4,4 млн АҚШ доллари).

Ягона сезиларли орқада қолган препарат **Амоксициллин** бўлиб, у ҳажмни **23%**га ва даромадни **12%**га (**3,7 миллион АҚШ** доллари) қисқартирди.

Rinoksil барқарор позицияларни сақлаб қолмоқда: ҳажмнинг бироз пасайишига (**2%**) қарамай, пул кўринишидаги сотувлар **3%** га ўсиб, **17,9 миллион АҚШ** долларини ташкил этди.

Ўзбекистон фармацевтика бозори 2025 йил июль ойида кенг қўламли ислохотлар ва кенгайиб бораётган ташқи ҳамкорлик шароитида барқарор ўсишни тасдиқлади. Ўртача йиллик ўсиш 7% деб баҳоланмоқда, бунда қадоқнинг ўртача нархи ошиши ва қимматроқ сегментларга талабнинг ўсиши кузатиламоқда.

	сумма Қадоқлар	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш, қадоқлар, %	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2
L-LYSINE AESCINATE	2 143 729,0	0,2%	87%	29 544 271,7	1,5%	109,9%
EVRYSDI	2 250,0	0,0%	112400%	22 942 546,0	1,5%	105125,1%
NATRIUM CHLORIDUM	67 983 844,0	7,9%	40%	22 374 894,3	1,1%	-27,9%
VIFERON	3 953 904,0	0,5%	48%	20 299 878,8	1,1%	56,0%
RINOKSIL	7 706 404,0	0,9%	-2%	17 636 533,0	0,9%	8,1%
REOSORBILACT	6 344 327,0	0,7%	37%	14 474 615,1	0,9%	29,7%
QUPEN	3 056 876,0	0,4%	-3%	13 433 480,1	0,7%	4,3%
AMLESSA	1 727 227,0	0,2%	30%	13 056 132,2	0,6%	40,7%
TYLOLFEN HOT	2 390 670,0	0,3%	2%	12 507 398,6	0,6%	14,6%
GALAVIT	1 373 421,0	0,2%	62%	12 374 880,3	0,6%	63,0%
Умумий натижа	858 571 697,0	100%	5,9%	2 028 618 383,3	100%	23,9%

5-жадвал

	сумма Қадоқлар	Бозор улуши, қадоқлар, %	Ўсиш, қадоқлар, %	USD улгуржи савдо суммаси	Бозор улуши, USD, %	Ўсиш, USD, %
	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2	MAT/2025/MTN07/VRT2
NATRIUM CHLORIDUM	67 208 620,0	7,8%	42,5%	21 895 036,6	1,1%	-27,5%
RINOKSIL	7 706 404,0	0,9%	-2,4%	17 636 533,0	0,9%	8,1%
RINOMAKS	3 285 924,0	0,4%	112,7%	10 848 943,7	0,5%	102,5%
ISOTONIK	33 952 458,0	4,0%	56,3%	9 814 292,0	0,5%	-11,2%
ORSA	5 721 937,0	0,7%	27,4%	6 328 180,8	0,3%	19,3%
CIPROFLOXACIN	1 253 889,0	0,1%	36,5%	5 824 598,9	0,3%	97,4%
L-LYSINE AESCINATE	421 311,0	0,0%	2439,5%	5 674 520,4	0,3%	4302,5%
ACIDUM ASCORBINICU	15 055 839,0	1,8%	13,9%	5 052 175,0	0,2%	1,5%
FORSIL	703 596,0	0,1%	3,6%	4 442 923,6	0,2%	25,5%
АМОКСИЦИЛЛИН	5 457 620,0	0,6%	-22,4%	3 865 443,2	0,2%	2,2%
Умумий натижа	858 571 697,0	100,0%	12,4%	2 028 618 383,3	100,0%	9,0%

6-жадвал

ВОҚЕА

"Фарма Ўзбекистон ва Марказий Осиё" конгресси: қурилиш, инновациялар ва келажак стратегияси

Тошкентда минтақавий фармацевтика бозорининг муҳим воқеаси – "Ўзбекистон фармацевтикаси ва Марказий Осиё" IV халқаро конгресси бўлиб ўтди. Бу тадбир саноат етакчилари, инвесторлар ва тартибга солувчи органлар вакиллари бирлаштирди. Бу йилги форумнинг асосий мавзуси фармацевтика заводларини қуриш ва модернизация қилиш, шунингдек, ишлаб чиқаришнинг инновацион инфратузилмасини ривожлантириш эди.

Марьям Суюнова

Тадбир Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги кўмагида ўтказилди. Агентлик директори Абдулла Азизов сўзга чиқиб, Ўзбекистон замонавий, технологик ва рақобатбардош фармацевтика секторини яратиш йўлида ишончли қадамлар қўяётганини таъкидлади.

Тадбир кўлами ва формати

Конгрессда 250 дан ортиқ фармацевтика саноати вакиллари, жумладан, Ўзбекистон, Қозғистон, Россия, Ҳиндистон ва Европа мамлакатларидан юқори лавозимли раҳбарлар, техник директорлар ва мутахассислар иштирок этди.

Дастурга соҳанинг етакчи

мутахассислари, ҳукумат вакиллари ва халқаро инвесторларнинг 25 дан ортиқ маърузалари киритилган эди.

2025-ЙИЛГИ ФОРУМНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТИ МУЛОҚОТНИНГ ЯНГИ ФОРМАТЛАРИ - ТЕХНИК РАҲБАРЛАРНИНГ ГУРУҲ КЎРИНИШИДА МУҲОКАМАСИ, ТАҚДИРЛАШ МАРОСИМИ ВА ИШТИРОКЧИЛАР УЧУН ЁПИҚ ТУШЛИК БЎЛДИ. ТАДБИРЛАР 20 СОАТДАН ОРТИҚ КАСБИЙ МУЛОҚОТ ВА ТАРМОҚЛАШУВ ИМКОНИАТЛАРИНИ ЯРАТДИ, БУ ЭСА БИЗНЕС ВА ДАВЛАТ ЎРТАСИДАГИ АЛОҚАЛАРНИ МУСТАҲКАМЛАШГА ХИЗМАТ ҚИЛДИ.

"Саломатлик пойдевори" – стерилликдан инновацияларгача

Ишончли фармацевтика

ишлаб чиқаришини барпо этиш асосларига бағишланган "Саломатлик пойдевори" сессияси марказий тадбирлардан бири бўлди. Мутахассислар стериллик ва сифат назоратини таъминлашдан тортиб инновацион лаборатория платформалари ва замонавий ёрдамчи моддаларни жорий этишгача бўлган асосий жиҳатларни муҳокама қилдилар.

Ўзбекистон фармацевтикасининг келажаги

"Ўзбекистон фармацевтикасининг келажаги" панели янги заводлар ва логистика мажмуаларини қуришдан тортиб фармакология ва биотехнологияларда замонавий ечимларни жорий этишгача бўлган асосий инвестиция лойиҳаларига бағишланди.

Иштирокчилар инвестицияларни жалб қилиш механизмлари, давлат-хусусий шерикликнинг роли ва мамлакатнинг экспорт салоҳиятини ривожлантириш стратегиясини муҳокама қилдилар.

Эътироф ва мукофотлар

Дастурда соҳа ривожига салмоқли ҳисса қўшган компаниялар ва мутахассисларни тақдирлаш маросими алоҳида ўрин эгаллади. Бу нафақат бозор етакчиларига ҳурмат, балки меҳнат, тадқиқот, инвестиция ва фармацевтика барқарор ривожланиши ҳаёт сифатини яхшилашнинг ҳаракатлантирувчи кучи бўлиши мумкинлигига бўлган ишончли эътироф этиш эди.

"Энг яхши инновацион маҳсулот" номинациясида илмий салоҳият, технологиклик ва сифатга сўзсиз эътиборни уйғунлаштирган ечимларни тақдим этган **NIKA PHARM** компанияси голиб бўлди. Экспертлар ҳайъати компаниянинг дори воситаларини ишлаб чиқишга

инновацион ёндашувга эътибор қаратиши, шунингдек, ишлаб чиқаришнинг илғор технологияларини жорий этишга интилишини алоҳида таъкидлади.

Маросим илиқ ва илҳомлантирувчи муҳитда яқунланди – тадбир иштирокчилари бундай ташаббуслар соғлом рақобатни рағбатлантириши, мутахассисларни руҳлантириши, ҳамкорлик ва инновациялар учун янги имкониятларни очишига ишонч билдирдилар.

NIKA PHARM
КОМПАНИЯСИНИНГ
МУВАФФАҚИЯТИ КЕЧАНИНГ
ЭНГ ЁРҚИН ЛАҲЗАЛАРИДАН
БИРИ БЎЛДИ.
КОМПАНИЯНИНГ ҒАЛАБАСИ
УНИНГ НАФАҚАТ ЖАҲОН
СТАНДАРТЛАРИГА ЖАВОБ
БЕРА ОЛАДИГАН, БАЛКИ
СОҲАДА ЎЗ ЙЎНАЛИШЛАРИНИ
ШАКЛЛАНТИРА
ОЛАДИГАН ЎЗБЕКИСТОН
ФАРМАЦЕВТИКА
БОЗОРИНИНГ АСОСИЙ
ИШТИРОКЧИЛАРИДАН
БИРИ ЭКАНЛИГИНИ
ТАСДИҚЛАДИ. NIKA PHARM
ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИСИНИНГ
МАҲСУЛОТЛАРИ БУГУНГИ
КУНДА ШИФОКОРЛАР ВА
БЕМОРЛАРГА ДОЛЗАРБ
ТИББИЙ МУАММОЛАРНИ
САМАРАЛИ ҲАЛ ҚИЛИШДА
ЁРДАМ БЕРМОҚДА,
ИШЛАНМАЛАРНИНГ
ЎЗИ ЭСА МАҲАЛЛИЙ
КОМПАНИЯЛАРГА ХАЛҚАРО
МИҚЁСДА РАҚОБАТБАРДОШ
ЕЧИМЛАРНИ ҚАНДАЙ
ЯРАТИШИ МУМКИНЛИГИГА
МИСОЛ БЎЛМОҚДА.

"Фарма Ўзбекистон ва Марказий Осиё" конгресси мамлакат фармацевтика саноати кенг кўламли ўзгаришлар босқичига қираётганини тасдиқлади. Ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, халқаро GMP стандартларини жорий этиш, илмий марказларни ривожлантириш ва инвестиция лойиҳалари сонининг кўпайтириш Ўзбекистоннинг Марказий Осиё фармацевтика маркази сифатидаги мавқеини янада мустаҳкамлаш учун пойдевордир.

2025 йилнинг биринчи ярмидаги асосий ўзгаришлар шарҳи

Ўзбекистон фармацевтика бозори 2025 йилда нафақат сотувлар ҳажмининг ўсиши, балки норматив-ҳуқуқий базада жиддий ўзгаришлар билан ҳам тавсифланади. Янгиликлар дори воситаларининг сифатини ошириш, назоратни кучайтириш ва инновацион дори воситаларининг тезкор кириб келиши учун шароит яратишга қаратилган.

Екатерина Доронкина

Препаратларни рўйхатдан ўтказиш ва бозорни назорат қилиш

Хорижий рўйхатга олишларни тан олиш. 2025 йил 1 октябрдан бошлаб Ўзбекистон ЖССТ рўйхатидаги хорижий регуляторлар томонидан маъқулланган дори воситаларини расман тан олишни бошлади. Ушбу қарор инновацион дори-дармонларнинг беморларга етиб боришини сезиларли даражада тезлаштиради ва уларни мамлакат ичида қайта синовдан ўтказиш заруратини бартараф этади.

Тиббий буюмларни рўйхатдан ўтказиш. 2026 йил 1 январдан бошлаб барча тиббий буюмлар ва усқуналар хавфнинг тўрт даражасига бўлинган ҳолда мажбурий рўйхатдан ўтказилиши лозим. Хавф тоифаси қанчалик юқори бўлса, талаблар шунчалик қатъий бўлади: юқори хавфли маҳсулотлар учун самарадорлик ва хавфсизликни клиник синовлар орқали тасдиқлаш мажбурий ҳисобланади. Фақат хавф даражаси паст бўлган қурилмалар бундан мустасно бўлиб, уларнинг рўйхатини Соғлиқни сақлаш вазирлиги белгилайди.

Фармацевтика фаолиятини лицензиялаш. 2025 йил 1 сентябрдан бошлаб дори воситалари ва тиббий буюмларнинг чакана савдосига таъсир қилувчи янги талаблар кучга кирди. Мажбурий шартлар орасида биноларни ижарага олиш шартномаларини рўйхатдан ўтказиш ва электрон тўлов воситаларини қабул қилиш мавжуд.

Контрафактга қарши чораларни кучайтириш. Маркировкаланмаган ёки контрафакт препаратларни харид қилиш, сақлаш ёки сотиш ҳолатлари аниқланган тақдирда ваколатли органлар дорихона лицензиясининг амал қилишини тўхтатиб қўйиши мумкин. Солиқ органлари текшириш ташаббуси билан чиқишга ҳақли бўлади.

Янги биоаналитик лаборатория. Ўзбекистонда дори воситаларининг биоэквивалентлигини ўрганиш учун замонавий лаборатория ишга туширилиши режалаштирилмоқда. Соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари Ҳилола Ғаниеванинг таъкидлашича, ушбу қарор халқаро стан-

дартларга жавоб бериш йўлидаги муҳим қадам бўлиб, маҳаллий дори воситаларининг сифатини ошириш имконини беради.

Халқаро ҳамкорлик ва инвестициялар

Ўзбекистон асосий халқаро иштирокчилар билан фармацевтика алоқаларини фаол равишда мустаҳкамламоқда.

Россия. Республика Россия фармацевтика маҳсулотларининг энг йирик импортчилари орасида Қозоғистон ва Беларусдан кейин учинчи ўринга чиқди. 2025-2034 йилларда Ўзбекистон ҳудудида Россияда ишлаб чиқарилган дори воситаларни ва тиббий асбоб-усқуналарни кафолатланган харидлар билан маҳаллийлаштириш режалаштирилмоқда. Бу мамлакатга юқори технологияли препаратлар, жумладан, онкология, аутоиммун касалликлар учун мўлжалланган дори-дармонлар, инсулинлар ва вакциналардан фойдаланиш имконини беради.

Ҳиндистон. Июль ойида Pharmexcil, Ўзбекистон элчихонаси ва Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги иштирокида онлайн учрашув бўлиб ўтди. Асосий мавзулар – Ҳиндистон компанияларининг инвестициялари, ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш ва Ўзбекистоннинг IPHEX-2025 кўргазмасидаги иштироки эди. Ҳиндистон арзон дори-дармонларнинг энг йирик етказиб берувчиси бўлиб қолмоқда ва янги қўшма лойиҳалар ассортиментни кенгайтириш ҳамда аҳоли учун даволаниш харажатларини камайитириш имконини беради.

Бошқа ҳамкорлар. Форс кўрфази мамлакатлари томонидан қизиқиш ортиб бормоқда. Қувайт ва Қатар республикасининг фармацевтика соҳасига сармоя киритиш имкониятини кўриб чиқмоқда, бу эса минтақавий ҳамкорлик учун янги истиқболларни очади.

Экспорт ва Ўзбекистоннинг минтақавий роли

Импортга қарамлик сақланиб қолаётганига қарамай, Ўзбекистон аста-секин фаолроқ экспорт стратегиясини шакллантирмоқда. Афғонистоннинг ўзбек

препаратларини рўйхатдан ўтказиш муддатини олти ойдан бир ойгача қисқартириш тўғрисидаги қарори муҳим қадам бўлди. Бу қўшни бозорга тезкор киришни таъминлайди ва 2025 йил охиригача Афғонистонга экспортни 50 миллион долларгача етказиши мумкин.

Бундан ташқари, Марказий Осиё мамлакатлари ва Кавказга антибиотиклар ва вакциналарни мунтазам етказиб бериш йўлга қўйилди. Логистикани субсидиялаш ва савдо миссияларида иштирок этиш кўринишидаги давлат ёрдами миллий ишлаб чиқарувчиларнинг мавқеини мустаҳкамлайди ва янги бозорларда мустаҳкам ўрнашиб олишга ёрдам беради. Шундай қилиб, Ўзбекистон аста-секин импорт қилувчи ролдан экспорт иштирокини яратишга ўтмоқда, бу эса соҳани узоқ муддатли диверсификация қилиш учун пойдевор яратади.

Шу билан бирга, халқаро ҳамкорликнинг аҳамияти ортиб бормоқда: Россия, Ҳиндистон ва Форс кўрфази мамлакатлари маҳаллийлаштириш ва инвестиция лойиҳаларини кўриб чиқмоқда, бу эса импортга қарамликни камайтиради ва технологиялар трансферини тезлаштиради. Афғонистондан Марказий Осиё ва Кавказгача бўлган экспорт кенгайтириши Ўзбекистоннинг минтақанинг истиқболли фармацевтика маркази сифатидаги янги мақомини шакллантирмоқда. Бозорнинг ўсиши, инновациялар ва стратегик ҳамкорлик биргаликда аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш сифати ва қулайлигини ошириш учун шароит яратмоқда.

Ўзбекистон фармацевтика тармоғи кенг қўламли трансформация босқичига кирди. Рўйхатдан ўтказиш ва литсензиялашнинг янги қоидалари бозорнинг шаффофлигини оширади, GMP ва ISO халқаро стандартларини жорий этади, шунингдек, контрафакт устидан назоратни кучайтиради. Миллий биоаналитик лабораториянинг ташкил этилиши илмий базани мустаҳкамлайди ва маҳаллий препаратларнинг сифатини тасдиқлашни таъминлайди.

ШАМОЛЛАШ ВА ЎРВИ

Оддий эмас бу шамоллаш...

Ҳар бир куз-қиш мавсуми ўткир респиратор инфекциялар билан касалланишнинг кўпайиши билан кечади. Ўткир респиратор вирусли инфекция (ЎРВИ) ва шамоллаш энгил касаллик сифатида қабул қилинишига қарамай, айнан улар шифокорлар ва дорихоналарга мурожаат қилишнинг энг кўп сабабларидан бири бўлиб қолмоқда. Фармацевтнинг вазифаси фақатгина дори-дармонларни таклиф қилиш эмас, балки малакали маслаҳат бериш, юзага келиши мумкин бўлган асоратларнинг олдини олиш ва даволанишга масъулиятли муносабатни шакллантиришдир.

Марьям Суюнова

Шамоллаш деганда одатда риновируслар, коронавируслар, аденовируслар ва бошқа қўзғатувчилар келтириб чиқарадиган вирусли респиратор касалликларнинг энгил шакллари тушунилади. Бу вируслар ҳаво орқали ёки беморларнинг балғам томчилари билан ифлосланган буюмлар орқали тарқалади. Шу сабабли, одамлар гавжум жойларда ва одамлар бир-бирига яқин турган ёпиқ биноларда ЎРВИ билан касалланиш хавфи ортади.

Асосий белгилари қуйидагилардан иборат:

- тумов, аксириш, бурун битиши
- томоқ қичиши ва оғриши
- йўтал
- ҳароратнинг ўртача кўтарилиши
- умумий ҳолсизлик

Касаллик кўпинча ўз-ўзидан ўтиб кетса-да, айниқса болалар, қариялар ва сурункали касалликларга чалинган беморларда бактериал инфекциялар билан асоратланиши мумкин.

Иситмага қарши курашда асосий ёндашув

Етакчи мутахассисларнинг таъкидлашича: шамоллаш ва гриппда асосий йўналиш бу симптоматик даволаш – беморнинг аҳволи ва ҳаёт сифатини яхшилаш учун касалликнинг энг яққол намоён бўлган белгиларини бартараф этишдир.

Оғриқ ва иситмани йўқотиш учун ишлатиладиган дорилар орасида кўпчиликка таниш бўлган ностероид яллиғланишга қарши дорилар ҳам ва бутунлай бошқа таъсир механизмига эга бўлган дорилар ҳам мавжуд, масалан, парацетамол. У оғриқ ва иситмага қарши кенг қўлланиладиган воситалардан биридир. Парацетамол оғриқ қолдирувчи препаратлар орасида алоҳида ўрин эгаллайди. Тадқиқотлар шуни кўрсатадики, парацетамол ностероид яллиғланишга қарши дорилардан фарқ қилади - ял-

лиғланишга қарши фаолликка эга эмас ва терапевтик дозаларда ошқозон-ичак тракти, юрак-қон томир тизими ва буйракларга таъсир кўрсатмайди.

Бундай "оддий" дори воситасини қўллаш бўйича узоқ йиллик тажрибага қарамай, унинг барча таъсир механизмлари олимлар учун дарҳол тушунарли бўлмаган. Фақатгина сўнгги ўн йилликда тадқиқотчилар парацетамол оғриқ қолдирувчи таъсирни, жумладан, СВ1 (каннабиноид) ретсепторларини билвосита фаоллаштириш орқали ҳам кўрсатишини аниқладилар.

Бош ва орқа мияда парацетамол 4-аминофенолга айланади ва арахидон кислотаси билан бирикиб, N-арахидоноилфеноламин – эндоген каннабиноидни ҳосил қилади. У тана ҳароратини доимий ушлаб туриш тизимида иштирок этадиган махсус TRPV1 ретсепторларининг агонисти ва анандамидни (нейротрансмиттер) ҳужайра томонидан ушлаб туриш ингибитори ҳисобланади, бу эса эндоген каннабиноидлар даражасининг ошишига ва оғриқ қолдирувчи таъсирга олиб келади. Бундан ташқари, N-арахидоноилфеноламин бош миядаги сиклооксигеназани ингибирлайди.

Шундай қилиб, парацетамол барча даражаларда таъсир кўрсатади: тўқима ретсепторларидан орқа мия орқали оғриқ ҳисси пайдо бўлган таламус ва бош мия пўстлогига.

Парацетамолнинг хусусиятлари:

- кенг терапевтик қўлланилиши;
- узоқ муддатли қўллаш ва тадқиқот тажрибаси;
- қулай хавфсизлик ва чидамлик профили;
- қабул қилингандан сўнг яхши биосингувчанлиги;
- бошқа препаратлар билан ўзаро таъсирининг камлиги;
- паст дозаларда (≤ 2 г/кун)

овқат ҳазм қилиш тракти ва буйраклар учун паст токсиклиги.

Парацетамолни турли дори шаклларида қўллаш имкониятини ҳисобга олган ҳолда, уни кўпинча ЎРВИ ва гриппни симптоматик даволаш учун комбинацияланган препаратлар таркибида ишлатилади. Бундай воситалар шуниси билан қулайки, бир нечта препаратларни алоҳида қабул қилиш ва уларнинг биологик мавжудлиги ёки ўзаро таъсири ҳақида ташвишланишнинг ҳожати қолмайди. Парацетамол билан биргаликда қўлланиладиган фаол бирикмалар касаллик белгиларига қарши курашиш ва ҳолатни янада энгиллаштириш қобилиятига эга. Шундай препаратлардан бири NIKA PHARM компаниясининг **"Риномакс"** туркумидаги дори воситаларидир.

"Риномакс" кукун шаклида грипп ва ЎРВИнинг дастлабки аломатларига қарши курашда энг замонавий ечим сифатида ўзини кўрсатди.

Пухта танланган таркиб туфайли препаратлар тўплами қуйидаги аломатлар билан самарали курашиш имконини беради:

- бош ва мушак оғригини камайтиради
- бурун битишини бартараф этади
- қалтираш ва умумий ҳолсизликда ёрдам беради

Препаратни касалликнинг биринчи кунлариданоқ қўллаш мумкин, бу эса тезроқ тикланишга ва асоратлар хавфини камайтиришга ёрдам беради. У бутун оила учун мос келади ва сурункали касалликларда бошқа дори воситаларини қабул қилаётганлар беморлар томонидан ишлатилиши мумкин (йўриқнома тавсияларига амал қилган ҳолда).

Фармацевт учун тавсиялар

Харидорларга маслаҳат беришда қуйидагиларни эслатиш

1 Wat D. The common cold: a review of the literature. Eur J Intern Med. 2004;15(2):79–88.

2 Jóźwiak-Bebenista M, Nowak JZ. Paracetamol: mechanism of action, applications and safety concern. Acta Pol Pharm. 2014 Jan-Feb;71(1):11–23.

3 Ларина В.Н. и соавт. Острые респираторные вирусные инфекции и грипп: этиология, диагностика и алгоритм лечения // Русский медицинский журнал. Медицинское обозрение, 2019. № 9–1. С. 18–23.

ШАМОЛЛАШ ВА ЎРВИ

муҳим:

- симптоматик препаратлар касаллик сабабини бартараф этмайди, балки унинг кечишини енгиллаштиради
- бир вақтнинг ўзида бир хил таъсир этувчи моддаларга эга бўлган бир нечта воситани қўллаш тавсия этилмайди
- уч кундан ортиқ юқори ҳарорат сақланиб қолса, нафас қисиши ёки кучли оғриқ пайдо бўлса, беморни шифокорга йўналтириш зарур

Профилактика чораларига риоя қилинса, ЎРВИдан қочиш мумкинми?

Шамоллаш бир қарашда кўрингани каби беозор касаллик эмас. "Риномакс Хот" сингари замонавий воситалардан фойдаланган ҳолда симптоматик даволаш касаллик кечишини тезроқ енгиллаштириш ва беморларнинг ҳаёт сифатини яхшилаш имконини беради. Фармацевтнинг вазифаси самарали ва хавфсиз ечимни таклиф этиш ҳамда беморларни ундан тўғри фойдаланишга ўргатишдан иборат.

КУЗ-ҚИШ МАВСУМИДА ШАМОЛЛАШ КАСАЛЛИКЛАРИНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ АСОСИЙ ЧОРАЛАРИ ИММУНИТЕТ ТИЗИМИНИ МУСТАҲКАМЛАШ, ЮҚУМЛИ БЕМОРЛАР БИЛАН АЛОҚАДАН САҚЛАНИШ, ШАХСИЙ ГИГИЕНА ҚОИДАЛАРИГА РИОЯ ҚИЛИШ ВА КАСАЛЛИК РИВОЖЛАНИШИ ХАВФИНИ ОШИРАДИГАН ОМИЛЛАРДАН, ЖУМЛАДАН СТРЕСС, СОВУҚ ҚОТИШ, ГАВЖУМ ЖОЙЛАРДАН УЗОҚ ТУРИШДАН ИБОРАТ. БУ ЧОРА-ТАДБИРЛАР СОҒЛИҚНИ АСРАШ ВА ВИРУСЛИ ИНФЕКЦИЯНИ ЮҚТИРМАСЛИККА ЁРДАМ БЕРАДИ.

	РИНОМАКС ХОТ ЭКСТРА	РИНОМАКС ХОТ ЭФФЕКТ	РИНОМАКС ХОТ
ТАРКИБ	Парацетамол 750 мг	Парацетамол 500 мг	Парацетамол 325 мг
	Фенилэфрина гидрохлорида - 10 мг	Фенилэфрина гидрохлорида - 10 мг	Фенилэфрина гидрохлорида - 10 мг
		Хлорфенирамина малеат - 4 мг;	Хлорфенирамина малеат - 20 мг;
	Аскорбин кислотаси - 60 мг		Аскорбин кислотаси - 50 мг

РиноМакс®

ШАМОЛЛАШНИ НАЗОРАТ

ОСТИГА ОЛИНГ!

Бош оғриғи

Юқори тана ҳарорати

Зирқираб оғриш ва титроқ

Бурун ва бурун бўшлиқларидаги оғриқ

ASKLEPIY Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

МИКРОБИОТА

Антибиотиклар: нажот ва хавф. Постпробиотик қандай қилиб тикланишга ёрдам беради

Антибиотиклар шубҳасиз тиббиётнинг ривожланиш йўналишини ўзгартирди ва ҳақли равишда ўтган асрнинг энг буюк кашфиётларидан бири ҳисобланади. Улар туфайли миллионлаб инсонлар ҳаёти сақлаб қолинди, бактериял инфекциялардан ўлим ҳолатлари кескин камайди ва илгари имконсиз бўлиб туюлган жарроҳлик амалиётлари ва даволаш усуллари ҳақиқатга айланди. Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилотининг статистик маълумотларига кўра, беморларнинг ярмидан кўпи йил давомида камида бир марта антибактериал терапия курсини ўтказди. Бу эса ушбу дори воситаларининг замонавий клиник амалиётда қўлланилиш кўламини кўрсатади.

Елена Липатова

Бироқ, антибиотикларнинг инфекцияларга қарши курашда жуда самарали бўлган универсал таъсирининг салбий томони ҳам бор: касаллик кўзгатувчи бактерияларни йўқ қилиш жараёнида бу дорилар ичакнинг фойдали микрофлорасига ҳам муқаррар зарар етказиши мумкин. Фойдали микрофлора эса организмнинг нормал ишлаши учун зарур. Нозик микробиологик мувозанатнинг бузилиши тиббий амалиётда дисбиоз деб номланган ҳолатнинг ривожланишига олиб келади. Ушбу мақолада айнан шу ҳолатнинг оқибатлари ва уни бартараф этишнинг замонавий ёндашувлари ҳақида сўз юритилади.

Дисбиознинг асосий оқибатлари: муаммонинг кўламини

Кўплаб клиник тадқиқотлар натижалари шуни кўрсатадики, антибиотик терапияси курси тугагандан сўнг турли даражадаги дисбиоз белгилари беморларнинг 30-40 фоизда кузатилади. Бу эса ушбу муаммони амалий соғлиқни сақлаш тизими учун жуда долзарб қилади.

Антибактериал терапия асоратлари орасида ошқозон-ичак тракти бузилишлари биринчи ўринни эгаллайди. Антибиотиклар билан боғлиқ ич кетиши антибактериал препаратлар қабул қилган беморларнинг 30-35 фоизда ривожланади. Европа клиник микробиология ва юқумли касалликлар жамияти (ESCMID) маълумотларига кўра, шифохона шароитида юзага келадиган барча диарея ҳолатларининг тахминан 17 фоизи айнан антибиотикларни қўллаш билан бевосита боғлиқ. Ич кетишидан ташқари, 15-20% беморларда қабзият, қориннинг сезиларли даражада дам бўлиши ва оғриқ ҳисси кузатилади. Бу эса ҳаёт сифатини ахамиятли даражада пасайтиради.

Аёллардаги кандидоз – бу яна бир жиддий муаммо. Стати-

стика шуни кўрсатадики, аёлларнинг тахминан 30-35 фоизи антибактериал терапия тугагандан кейин қин кандидози белгиларини бошдан кечириши мумкин. Айниқса кенг таъсир доирасига эга антибиотиклар ишлатилганда хавф юқори бўлади.

Организмнинг ҳимоя функциялари сусайиши микробиота бузилишининг қонуний оқибати ҳисобланади, чунки одам иммун тизими хужайраларининг 70% гача қисми айнан ичакда жойлашган. Клиник кузатувлар шуни кўрсатадики, дисбиознинг яққол кўринишлари бўлган беморлар ўткир респиратор вирусли инфекциялар билан 1,5-2 баравар кўпроқ касалланадилар.

Беморларнинг катта қисмида умумий аҳволнинг ёмонлашуви қайд этилади: антибиотикотерапия курсини ўтаган одамларнинг 40% гача бўлган қисми ортиқча чарчоқ, доимий уйқучанлик ва сабаби номаълум жиззакиликдан шикоят қилади. Сурункали касалликларга чалинган беморларнинг тўртдан бир қисмида асосий касалликнинг кучайиши кузатилади.

Асоратларнинг бундай юқори даражада акс этиши тикланиш стратегияларини кундалик клиник амалиётга жорий қилишни тақозо этади. Сўнгги йилларда тиббиёт ҳамжамияти дисбиознинг олдини олиш ва даволаш масалаларига тобора кўпроқ эътибор қаратиб, бу йўналишни комплекс даволашнинг ажралмас қисми сифатида кўрмоқда.

Микробиотани комплекс тиклаш – асосий ечим

Антибактериал терапия олаётган беморларни даволашга замонавий тиббий ёндашув нафақат антибиотиклар ёрдамида юқумли жараёни самарали бартараф этишни, балки даволаш жараёнида муқаррар равишда зарар кўрадиган ичакнинг нормал микробиотасини тиклаш бўйича чора-тадбирлар-

ни мажбурий равишда амалга оширишни ҳам ўз ичига олади. Ушбу мақсадга эришиш учун замонавий тиббиёт бир нечта дори гуруҳларига эга:

Пробиотиклар – бу тирик микроорганизмлар бўлиб, улар ичакка етарли миқдорда тушганда инсон организмга ижобий таъсир кўрсатади, микрофлоранинг бузилган мувозанатини тиклайди ва овқат ҳазм қилиш жараёнларини нормаллаштиришга ёрдам беради.

Пребиотиклар ошқозон-ичак трактининг юқори қисмларида ҳазм бўлмайдиган, лекин йўғон ичакда фойдали бактерияларнинг ўсиши ва кўпайиши учун селектив озуқа муҳитини яратиб берадиган махсус озуқа моддалардир.

Постпробиотиклар фойдали бактериялар метаболизмнинг маҳсулотлари ва уларнинг хужайра тузилмаларининг таркибий қисмларидир. Улар ўзига хос биологик хусусиятларга эга бўлиб, тирик микроорганизмлар иштирокисиз организмга ижобий таъсир кўрсата олади.

Ичакнинг бузилган микрофлорасини тузатиш учун кўплаб воситалар орасида шифокорларнинг алоҳида эътиборини ўзида бир нечта таъсир механизмларини бирлаштирган янги авлод препаратлари жалб қилади. Бундай замонавий ечимлардан бири **"Ревитал"** постпробиотик бўлиб, у фаол компонентларнинг мувозанатли комбинациясидир.

Комплекс тиклаш учун янги авлод постпробиотики

Антибактериал терапиядан кейин микробиотани тиклашда бир нечта бир-бирини тўлдирувчи механизмларни ўз ичига олган комплекс воситалардан фойдаланиш энг самарали эканлигига асосланади. **"Ревитал"** постпробиотики ушбу таърифга тўлиқ мос келади: у битта препаратда тўртта асосий таркибий қисмни бирлаштиради.

Lactobacillus rhamnosus асосидаги постпробиотик – бу фойдали бактерияларнинг ферментация маҳсулотлари бўлиб, улар ичакдаги бактерияларнинг мослашиши учун вақт талаб қилмасдан қабул қилингандан сўнг дарҳол ўзининг ижобий таъсирини кўрсата бошлайди. Постпробиотиклар микробиотани барқарорлаштиришга ёрдам беради, шиллиқ қаватга кучли яллиғланишга қарши таъсир кўрсатади ва ичак деворининг ҳимоя функцияларини мустаҳкамлайди. Тирик бактерия култураларидан фарqli ўлароқ, постпробиотик таркибий қисмлари ошқозон-ичак йўлининг ноқулай шароитларига юқори чидамликка эга.

Пробиотикларнинг **21 штамми** ичак микрофлорасининг бузилган мувозанатини иложи борича тез ва самарали тиклашга ёрдам берадиган турли хил тирик микроорганизмларнинг пухта танланган комбинациясидир. Кўп штаммли таркиб кенгрок таъсир доирасини таъминлайди, чунки бактерияларнинг турли штаммлари ичакда турли хил экологик муҳитларни эгаллайди ва ўзига хос вазифаларни бажаради.

Пребиотик таркибий қисмлари (фруктоолигосахаридлар ва инулин) ичак микробиотасининг "тўғри" вакиллариининг ўсиши ва метаболик фаоллигини танлаб рағбатлантирадиган махсус углевод бирикмаларидир. **"Ревитал"** таркибида пребиотиклар мавжудлиги туфайли пробиотик култураларнинг ичакда бирикиш жараёни анча тез ва самарали кечади.

Витаминлар ва минераллар мажмуаси (кальций, рух, А, D3, Е, С витаминлари, В гуруҳи витаминлари, фолий кислотаси) иммунитет тизимини тўлиқ қўллаб-қувватлаш ва организмдаги моддалар алмашинуви жараёнларини меъёрлаштиради. Ўтказилган инфекция касаллик ва антибиотик терапияси курси-

дан сўнг организмнинг ҳимоя кучлари сезиларли даражада заифлашган шароитда, бундай витамин-минерал ёрдами муҳим аҳамият касб этади.

Гастроэнтеролог ва инфекционист шифокорлар антибактериал терапияни тайинлаш босқичидаёқ дисбиознинг олдини олиш зарурлигига тобора кўпроқ эътибор қаратмоқдалар. Етакчи мутахассисларнинг фикрига кўра, энг мақбул стратегия антибиотик ва микробиота ни ҳимоя қилиш воситаларини бир вақтнинг ўзида тайинлашни ўз ичига олади, бу эса даволашнинг салбий оқибатларини камайтиришга имкон беради. Клиник тажриба шуни кўрсатадики, антибиотикларни қабул қилишнинг биринчи кунидан бошлаб комплекс постпробиотикларни қабул қилишни бошлаган беморларда ич кетиши, қорин дам бўлиши ва дисбактериознинг бошқа кўринишлари сезиларли даражада кам учрайди. Бундан ташқари, бундай беморларда даволаш тугагандан сўнг тикланиш даври тезроқ ва энгилроқ кечади.

Мутахассислар нафақат пробиотиклар, балки пребиотиклар билан постбиотикларни ўз ичига олган комплекс препаратларни қўллаш алоҳида ўринга эга деб ҳисоблашади. Бундай уйғунлик микробиотанинг янада

табиий ва тезроқ тикланишини таъминлайди, чунки у муаммога бир вақтнинг ўзида турли томонлардан таъсир кўрсатади.

Постпробиотикни қачон ва қандай қўллаш керак: амалий тавсиялар

"Ревитал" постпробиотикини қуйидаги клиник вазиятларда қўллаш тавсия этилади:

- Антибиотикотерапия курси тугагандан сўнг – ичак микрофлорасининг нормал тарқибини тиклаш ва антибиотиклар билан боғлиқ ич кетиш хавфини камайтириш учун.
- Дисбиознинг характерли белгилари пайдо бўлганда: газ ҳосил бўлишининг кучайиши, қориннинг дам бўлиши, носоғлом ич келиши.
- Юқумли касалликларни бошдан кечиргандан сўнг тикланиш даврида, организмнинг ҳимоя кучлари заифлашганда.
- Антибактериал препаратларни қабул қилгандан сўнг кандидоз инфекцияси ривожланишига мойиллиги бўлган аёлларда.
- Болалар ва кекса ёшдаги беморларда, уларнинг микробиотаси алоҳида сезгирлиги билан ажралиб туради ва секинроқ тикланади.
- Нафас йўллари инфекциялари билан касалланишнинг мавсумий кўтарилиши даврида

ва иммунитет пасайганда.

Қўллаш хусусиятлари

Одатда, "Ревитал" антибиотиклар курси тугагандан сўнг дарҳол буюрилади, аммо баъзи ҳолларда бир вақтнинг ўзида қўллаш мумкин, бу эса даволаш босқичидаёқ асоратлар ривожланиш хавфини камайтиради. Қабул қилиш курсининг давомийлиги индивидуал тарзда белгиланади ва одатда икки ҳафтадан тўрт ҳафтагача давом этади. Ошқозон-ичак йўлининг сурункали муаммоларида препаратни узоқроқ қўллаш мумкин.

Даволовчи таъсирлар

"Ревитал"ни қўллаш пробиотиклар, пребиотиклар ва постбиотикларнинг синергик таъсири туфайли ичак микробиотасининг комплекс тикланишини таъминлайди. Препарат антибиотикотерапиянинг асосий асоратлари – ич кетиши, кандидоз инфекцияси, иммунитетнинг пасайиши ривожланиш хавфини сезиларли даражада камайтиради. Микробиотанинг меъёрлашуви овқат ҳазм қилиш ва моддалар алмашинуви жараёнларининг яхшиланишига, ичак фаолиятининг меъёрий тикланишига ва организмнинг умумий мустаҳкамланишига олиб келади.

Бу нима учун муҳим?

Антибиотиклар дунё тиббиёт амалиётида энг кўп буюриладиган дори гуруҳларидан бири бўлиб қолмоқда. ЖССТ маълумотларига кўра, тиббий ёрдам сўраб мурожаат қилган ҳар иккинчи бемор мунтазам равишда антибактериал дори-дармонлар қабул қилади. Антибиотиклар ҳар куни беморларнинг ҳаётини сақлаб, саломатлигини тиклайди, аммо шу билан бирга улар нохуш оқибатларни келтириб чиқариши мумкин. Антибиотиклар билан боғлиқ ич кетиши, замбуруғ касаллиги, ёш болалар ва кекса беморларда иммунитет тизимининг нормал ишлашининг бузилиши – буларнинг барчаси организмнинг тикланиш жараёнларини сезиларли даражада секинлаштиради. Айнан шунинг учун дисбактериознинг ўз вақтида олдини олиш ва тўғри даволаш комплекс даволашнинг мажбурий қисми сифатида қаралиши лозим.

Шундай қилиб, "Ревитал" постпробиотикини антибиотикотерапиядан кейинги тикланиш муаммосининг мукаммал ечими деб ҳисоблаш мумкин. У асоратлар ривожланиш хавфини сезиларли даражада камайтиради ва беморларнинг тўлиқ фаол ҳаётга тезроқ қайтишига ёрдам беради.

REVITAL POST PROBIOTICS

ОИЛАНГИЗНИНГ МУВАФФАҚИЯТИ ВА САЛОМАТЛИГИНИ КАФОЛАТИ!

REVITAL POST PROBIOTICS

Организмни ҳар томонлама тиклаш ва мустаҳкамлаш учун пробиотиклар, пребиотиклар, постбиотиклар ҳамда витаминларни минераллар билан бирлаштирган янги авлод 5+ синбиотиғи.

2+

- Микрофлорани қайта тиклаш**
- Иммунитет тизимини қўллаб-қувватлаш**

- Овқат ҳазмини яхшилаш**
- Моддалар алмашинуви ва қувват даражасини мақбуллаштириш**

Маҳсулот сертификатланган

ФИТОТЕРАПИЯ

Хотиржам бўлинг: стресс билан курашиш энди осон

Замонавий ҳаёт суръати инсоннинг руҳий-ҳиссий барқарорлигига юқори талаблар қўймоқда. Сурункали стресс, доимий ортиқча юкламалар ва дам олишнинг етишмаслиги кундалик ҳаётнинг одатий қисмига айланиб, аста-секин саломатликка путур етказмоқда. Тобора кўпроқ беморлар дорихоналарга уйқусизлик, асабийлашиш, хавотирланиш ва тез чарчаш каби шикоятлар билан мурожаат қилишмоқда.

Дилором Таурова

Икки тизимнинг мувозанати – барқарорликнинг калитидир

Инсон организмида руҳий-ҳиссий ҳолатни тартибга солиш учун иккита бир-бирини тўлдирувчи тизим – стрессни юзага чиқарувчи ва стрессни чекловчи тизимлар мавжуд.

- **Стрессни юзага чиқарувчи тизим** стрессор таъсирида фаоллашади. Кортизол, Адреналин, Норадреналин каби гормонларнинг ажралиши туфайли организм хавфга қарши туриш учун кучларни сафарбар қилади: юрак уриши тезлашади, қон босими кўтарилади, скелет мушаклари ва нафас олиш тизими фаоллашади.

- **Стрессни чекловчи тизим** эса, аксинча, ортиқча фаолликни камайтиради ва гомеостазни тиклашга ёрдам бериб, организмни тинч ҳолатга қайтаради. У бўшашишга кўмаклашади, кайфиятни яхшилайдиги ва энергия захираларини тиклайди.

Иккала тизим ҳам муҳим, бироқ уларнинг иши мувозанатда бўлиши лозим. Стрессни юзага чиқарувчи тизимнинг узоқ вақт ёки тез-тез устунлик қилиши организм ресурсларининг тугашига олиб келади ва ташқи ёрдамни талаб қилади.

Стрессни бартараф этишнинг физиологик усуллари – жисмоний фаоллик (спорт, фитнес, йога ва бошқалар билан шуғулланиш), медитация, нафас олиш машқлари, массаж, мушаклар релаксацияси, магний тузлари қўшилган илиқ ванналар, гидромассаж ваннаси ва бошқалар яхши таъсирга эга. Улар тўпланиб қолган зўриқишдан халос бўлишга, ақл ва танани тинчлантириш ҳамда кайфиятни кўтаришга ёрдам беради.

Худди шу мақсадларга стрессни бартараф этишнинг биокимёвий усуллари -фармакотерапия, ароматерапия, фитотерапия, витамин ва минералларни қабул қилиш ҳам хизмат қилади.

ФАРМАЦЕВТ АСАБИЙ ЗЎРИҚИШНИ КАМАЙТИРИШ ВА ИЧКИ МУВОЗАНАТНИ ТИКЛАШГА ЁРДАМ БЕРАДИГАН ХАВФСИЗ ВА САМАРАЛИ ЕЧИМНИ ТАКЛИФ ҚИЛИШИ МУҲИМ. БУНДАЙ ВОСИТАЛАРДАН БИРИ "ТИНЧЛАНТИРУВЧИ" ФИТОЧОЙИ.

Стрессни чекловчи тизимни табиий қўллаб-қувватлаш йўли **"Тинчлантирувчи"** фиточойи асаб тизимига юмшоқ таъсир кўрсатиш ва организмнинг стрессни чекловчи механизмларини фаоллаштириш учун яратилган. У ҳаддан ташқари зўриқиш оқибатларини камайтиришга, ҳиссий мувозанатни тиклашга ва уйқу сифатини яхшилашга ёрдам беради.

ФИТОЧОЙНИНГ АСОСИЙ ТАЪСИРИ:

- ХАВОТИРЛАНИШ, АСАБИЙЛИК ВА ҚЎЗҒАЛУВЧАНЛИКНИ ПАСАЙТИРИШ
- УЙҚУГА КЕТИШ ВА УЙҚУ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШ
- ОРГАНИЗМНИНГ МОСЛАШУВ ҚОБИЛИЯТИНИ ТИКЛАШ
- ЮМШОҚ ТИНЧЛАНТИРУВЧИ ВА СЕДАТИВ ТАЪСИР КЎРСАТИШ

Таркибидаги компонентлар ва уларнинг хусусиятлари

- **Доривор мелисса** – юмшоқ тинчлантирувчи таъсирга эга, хавотирни камайтиради ва кайфиятни яхшилайдиги.
- **Арслонқуйруқ** – асабий зўриқишни камайтирадиган табиий восита сифатида танилган, юрак уришини тартибга солади ва вегетатив дистония белгиларини енгилаштиради.
- **Каркаде (Гибискус)** – антиоксидантларга бой, организмни умумий мустаҳкамлайди

ва стресс даражасини енгилаштиради.

- **Наъматак** – С витамини ва флавоноидлар манбаи бўлиб, организмнинг стресс таъсирлари ва инфекцияларга чидамликни оширади.

- **Доривор валериана** – анъанавий тинчлантирувчи ўсимлик бўлиб, уйқу бузилиши ва юқори қўзғалувчанликда ёрдам беради.

Қўллаш бўйича тавсиялар

1 г фиточой (1 пакетча) устига 200 мл қайноқ сув қуйилади ва 10-15 дақиқа дамланади.

Қунига 400 мл ни 3-5 қабулга бўлиб ичиш тавсия этилади.

Қабул қилиш муддати – 1-2 ой.

НИМА УЧУН БЕМОРЛАРГА ТАВСИЯ ҚИЛИШ КЕРАК:

- ТАЪСИРИ ИСБОТЛАНГАН ТАБИЙ ТАРКИБ
- УЗОҚ МУДДАТ ФОЙДАЛАНИШ УЧУН МОС
- ҚЎЛЛАШНИНГ ҚУЛАЙ ШАКЛИ
- ЯХШИ ҚАБУЛ ҚИЛИНИШ ВА ЮҚОРИ ХАВФСИЗЛИК ДАРАЖАСИГА ЭГА

"Тинчлантирувчи" фиточой – беморларга кучли таъсир қилувчи воситалардан фойдаланмасдан стрессни енгишга ёрдам берадиган оддий ва самарали усулдир.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Юдина В., Самойлова Д., Воскресенская О., Юдина Г. Поговорим о стрессе. Теоретический минимум практического врача. Врач, 2019; (8): 61-65 <https://doi.org/10.29296/25877305-2019-08-14>.
2. Стресс: причины и последствия, лечение и профилактика. Клинические рекомендации / Акарачкова Е.С., Байдаулетова А.И., Беляев А.А. и др. — СПб.: Скифия-принт; М.: Профмедпресс, 2020. — 138 с.
3. Монографии ВОЗ о лекарственных растениях, широко используемых в Новых независимых государствах. World Health Organization, 2010.

ФИТОЧОЙ

ТИНЧЛАНТИРУВЧИ

ҲАР БИР ПИЁЛАДА ОСОЙИШТАЛИК

ДОРИ ВОСИТАСИ ҲИСОБЛАНМАЙДИ

Қўллаш бўйича
Йўриқнома

ИНФЕКЦИОН КАСАЛЛИКЛАР

Бета-лактамаклар синергизми: ампитсиллин ва оксатсиллинни қўллаш тажрибаси

Стафилококк ва энтерококк бактериемияси замонавий тиббиётда жиддий муаммо ҳисобланади. Бу инфекциялар кўпинча касалхонада даволанаётган ёки тиббий муолажаларни тугатган беморларда пайдо бўлиб, юқори касалланиш ва ўлим кўрсаткичлари билан боғлиқ. Бундай ҳолатларни даволаш касаллик қўзғатувчиларининг агрессивлиги, мавжуд антибиотикларга суст жавоб берилиши, кўп дориларга чидамлик тарқалиши туфайли тобора мураккаблашиб бормоқда.

Шу боис мутахассислар ушбу инфекцияларни даволашда комбинацияланган терапия имкониятларини фаол ўрганмоқдалар. Айниқса, бета-лактамаклар гуруҳидаги препаратларни биргаликда қўллашга қизиқиш ортиб бормоқда. Ҳозирги кунда лаборатория тадқиқотлари (in vitro маълумотлари) истиқболли натижаларни кўрсатмоқда. Ушбу мақолада айрим тадқиқотлар натижалари ва бета-лактамаклар синергизмини кўриб чиқамиз.

Эвелина Абьян

Тарихий маълумот ва комбинацияланган дори воситаларини ишлаб чиқиш

Комбинацияланган антибактериал препаратларни қўллаш тарихи XX аср ўрталаридан бошланади. 1929 йилда Александр Флеминг пенициллинни кашф этгач ва 1940 йилда Говард Флори ҳамда Эрнст Чейн уни тозалагач, пенициллин қаторидаги янги антибиотикларни фаол ишлаб чиқариш бошланди. 1961 йилда синтез қилинган ампитсиллин грамманфий бактерияларга қарши таъсир доираси кенг бўлган дастлабки ярим синтетик пенициллинлардан бири бўлди. Деярли бир вақтнинг ўзида, 1960 йиллар бошида, оксатсиллин ишлаб чиқилди. У бета-лактамазалар – баъзи бактерияларни антибиотикларга чидамлик қиладиган ферментларнинг парчаловчи таъсирига бардошли ва асосан стафилококкларга қарши фаол антибиотик эди.

Сўнгги йилларда даволаш самарадорлигини ошириш мақсадида икки ёки бир неча таъсир этувчи моддалардан иборат комбинацияланган дори шакллари яратилмоқда. Комбинацияланган препаратнинг микробларга қарши кучлироқ таъсири исботлангач, янги комплекснинг заҳарлиликни ўрганиш зарурий босқич ҳисобланади. Бу ишнинг мақсади танланган таркибий қисмларни битта дори шаклида бирлаштириш ва унинг токсик таъсирлар бўйича ўзаро таъсир турини аниқлашдан иборат.

Синергетик ўзаро таъсир механизмлари

Россия тадқиқотлари натижаларига кўра, "Ампитсиллин+Оксатсиллин" комбинацияланган препарати ҳар иккала таркибий қисмнинг антибактериал таъсир спектрини ўзида мужассам этади. Антибиотикларнинг

бундай бирикмалари таъсир доирасини кенгайтиради ва баъзан синергизм туфайли ҳар бир таркибий қисмнинг алоҳида таъсирини кучайтиради, микро-организмларнинг чидамлик шакллари пайдо бўлиш хавфини камайтиради. Бета-лактамаза ингибиторлари чидамликни олдини олиш учун бета-лактамак микробларга қарши препаратлар билан биргаликда қўлланилади. Тайёр дори шаклининг таъсир механизми унинг таркибий қисмларининг таъсир механизмига мос келади ва барча пенициллинлар учун умумий бўлиб, микроб ҳужайраси деворининг биосинтезини специфик ва селектив тарзда тўхтатишдан иборат.

Таркибий қисмларнинг таъсир хусусиятлари

Ампитсиллин таъсир доираси кенг аминопенициллин сифатида кўпгина граммулгат ва грамманфий бактерияларга нисбатан самарали, бироқ бета-лактамазалар таъсирига сезгир. Унинг бактерицид таъсири бактериялар ҳужайра деворининг асосий таркибий қисми бўлган пептидогликан синтезида иштирок этувчи транспептидаза ферментларини фаолсизлантиришга асосланган.

Оксатсиллин пенициллиназага чидамлик препарат бўлиб, асосан граммулгат коккларга, жумладан стафилококкларнинг пенициллиназа ишлаб чиқарувчи штаммларига қарши фаол. Унинг бета-лактамазалар таъсирига бардошлилиги кимёвий тузилишининг ўзига хос хусусиятлари билан боғлиқ бўлиб, бета-лактамак ҳалқасини бактерия ферментлари томонидан парчаланишдан ҳимоя қилади. Бу икки антибиотик биргаликда қўлланилганда бир-бирини тўлдиради: ампитсиллин турли граммулгат ва грамманфий микроорганизмларга қарши кенг

таъсир доирасини таъминлайди, оксатсиллин эса комбинацияни бета-лактамазалар томонидан парчаланишдан ҳимоя қилади ва стафилококкларга қарши таъсирни кучайтиради.

Экспериментал тадқиқотлар ампитсиллин ва оксатсиллиннинг токсикологик ўзаро таъсирининг муҳим хусусиятларини кўрсатди. 2:1 нисбатдаги "Ампитсиллин+Оксатсиллин" комбинациясининг ўткир заҳарлиликни ўрганишда, фаол моддаларнинг заҳарли таъсири бўйича $K=1,64$ пропорционаллик коэффициенти билан антагонистик ўзаро таъсир аниқланди. Бу комбинациянинг қулай хавфсизлик профилини кўрсатади.

Тадқиқот методологияси

Моддаларнинг комбинацияланган ўзаро таъсир турини заҳарлилик бўйича тавсифлаш учун оқ лаборатор сичқонларида тажрибалар ўтказилди. Ҳайвонлар санитария қоидаларига мувофиқ ва стандарт рацион асосида боқилди. Ампитсиллин ва оксатсиллин субстанцияларидан инъекция учун мўлжалланган сувли эритмалар шундай тайёрландики, бунда синалаётган дозалар таъсир этувчи моддага қайта ҳисобланганда 0,5 мл тайёрланган эритмаларда бўлиши таъминланди. Комбинацияланган дори препарати ҳам сувда эритилди ва 0,5 мл ҳажмдаги таъсир этувчи моддалар йиғиндисига қайта ҳисобланган синов дозалари таркибидаги эритмалар тайёрланди.

Токсикологик тадқиқотлар натижалари

Тажриба натижаларига кўра, 0,95 эҳтимоллик даражаси учун ишончли интервал билан моддалар ва комбинацияланган препаратнинг ўртача ўлдирадиган дозалари (LD_{50}) қийматлари ҳисоблаб чиқилди. Ҳисоб-китоблар пробит усулида амалга

оширилди.

Ўткир заҳарлилик кўрсаткичлари қуйидагича бўлди:

- Оксатсиллин (субстанция): $LD_{50} = 30,6$ мг/сичқон
- Ампитсиллин (субстанция): $LD_{50} = 96,9$ мг/сичқон
- "Ампитсиллин+Оксатсиллин" (2:1) комбинацияси: $LD_{50} = 92,8$ мг/сичқон

"Ампитсиллин+Оксатсиллин" дори воситасининг аддитивлик шартига мос келадиган назарий LD_{50} қиймати 56,3 мг/сичқонни ташкил этди, бу эса ушбу дори воситасининг тажрибада олинган ҳақиқий LD_{50} қийматидан (92,8 мг/сичқон) сезиларли даражада паст. Олинган мутаносиблик коэффициенти $K = 1,64$ ушбу комбинацияда токсик таъсирнинг антагонистик хусусиятини кўрсатади (антагонизмда $K > 1,0$).

Бу шуни англатадики, комбинациянинг заҳарлилиги алоҳида компонентларнинг заҳарлиликни оддий қўшганда кутилганидан анча паст. Токсик таъсир бўйича антагонистик ўзаро таъсир препарат хавфсизлиги учун қулай омил ҳисобланади.

Антимикроб фаоллик спектри

Ампитсиллин ва оксатсиллин комбинацияси патогенларнинг кенг қамровини таъминлайди:

Граммусбат микроорганизмлар:

- *Staphylococcus* spp. (шу жумладан пенициллиназа ишлаб чиқарувчилар)
- *Streptococcus* spp.
- *Corynebacterium diphtheriae*

- *Actinomyces* spp.

Грамманфий микроорганизмлар:

- *Escherichia coli*
- *Salmonella* spp.
- *Shigella* spp.
- *Haemophilus influenzae*

ИНФЕКЦИОН КАСАЛЛИКЛАР

- *Neisseria gonorrhoeae*, meningitidis
- *Bordetella pertussis*

Бундай кенг таъсир доираси препаратни, айниқса, инфекция қўзғатувчиси ҳали аниқланмаган ёки касалликнинг аралаш этиологияси тахмин қилинган эмпирик терапияда қимматли қилади.

"Оксамп-Натрий" – бета-лактамли синергизми

Фармакопоя талабларига кўра, комбинацияланган препарат таркибида ампитсиллин натрий миқдори талаб қилинган миқдорнинг 90,0% дан кам бўлмаган ва 115,0% дан кўп бўлмаган, оксатсиллин натрий миқдори эса худди шундай chegarаларда бўлиши керак. Препаратнинг эриш вақти парентерал дори шаклларида қўйиладиган талабларга мувофиқ назорат қилинади, бу эса фаол компонентларнинг барқарорлиги ва биосамарадорлигини таъминлайди.

"Оксамп-Натрий" препарати ампитсиллин ва оксатсиллиннинг оптимал нисбатдаги тайёр комбинацияси бўлиб, шифокорга бир вақтнинг ўзида иккита бир-бирини тўлдирувчи таъсир механизидан фойдаланиш имконини беради. Ампитсиллин граммусбат ва грамманфий микроорганизмларга қарши курашади, оксатсиллиннинг стафилококк бета-лактамазаларига чидамлилиги эса антибиотикларга резистентлик ривожланиш хавфини камайтиради.

Чиқарилиш шакли ва қўллаш усуллари

"Оксамп-Натрий" эритма тайёрлаш учун кукун шаклида ишлаб чиқарилади. Мушак ора-

сига (м/о) ва венага (в/и) юбориш учун ишлатилади. Ушбу восита маълум турдаги микроблар келтириб чиқарадиган инфекцияларга қарши самарали.

Қўллаш учун кўрсатмалар:

- Нафас йўллари инфекциялари (зотилжам, бронхит).
- ЛОР аъзолари инфекциялари (ангина, синусит, отит).
- Сийдик йўллари инфекциялари (цистит, пиелонефрит).
- Тери ва юмшоқ тўқималар инфекциялари (фурункулёз, абсцесслар).
- Суяк ва бўғимлар инфекциялари (остеомиелит).
- Сепсис, эндокардит, менингит.
- Хирургияда инфекцияларнинг олдини олиш.

Дозалаш режими

Катталар ва 14 ёшдан катта ўсмирлар учун:

- Бир марталик дозаси 0,5-1 г.
- Суткалик дозаси – 2-4 г

Болалар учун:

- Янги туғилган чақалоқлар, чала туғилган чақалоқлар ва 1 ёшгача бўлган болаларга: кунига 100-200 мг/кг тана вазнига
- 1 ёшдан 7 ёшгача: 100 мг/кг/кун
- 7 ёшдан 14 ёшгача: кунига 50 мг/кг

Инфекция оғир кечганда кўрсатилган дозалар 1,5-2 марта оширилиши мумкин. Суткалик доза 6-8 соат оралатиб 3-4 марта қабул қилинади. Даволаш давомийлиги касалликнинг оғирлиги ва клиник жавобга қараб 5-7 кундан 3 ҳафтагача ва ундан кўпроқни ташкил қилади. Стандарт доза қонда таъсир этувчи моддаларнинг керакли концентрациясини таъминлайди, бу айниқса аралаш этиоло-

гияли оғир инфекцияларни даволашда муҳимдир. Комбинацияланган шакли терапияни тайинлаш ва назорат қилишни осонлаштиради, инъекциялар сонини камайтиради ва даволашни самаралироқ ўтказишга имкон беради. Тўпланган клиник тажриба шуни кўрсатадики, "Оксамп-Натрий"ни стационар шароитида қўллаш турли локализацияли инфекциялар билан оғриган беморларда тезроқ ва барқарор натижаларга эришишга ёрдам беради.

Препаратнинг турли тоифадаги беморлар учун афзалликлари алоҳида эътиборга лойиқ. Батафсилроқ кўриб чиқамиз.

Педиатрия амалиёти

учун: "Оксамп-Натрий" барча ёш гуруҳидаги болаларда, шу жумладан янги туғилган чақалоқларда инфекцияларни даволашда танлов препарати ҳисобланади. Токсикологик тадқиқотлар билан тасдиқланган қулай хавфсизлик профили препаратни ҳатто чала туғилган чақалоқларда ҳам қўллаш имконини беради. Педиатрлар ўткир респиратор инфекциялар, ангина, отит ва бошқа кенг тарқалган болалар инфекцияларини даволашда тез таъсир кўрсатишини таъкидлайдилар.

Катта ёшли беморлар

учун: дорининг универсаллиги уни энгил ва ўрта оғирликдаги инфекцияларда ишончли бошланғич даволаш воситасига айлантиради. Терапевтлар кўпинча тери инфекциялари, синуситлар, сийдик йўллари инфекцияларида "Оксамп-Натрий"ни тавсия этадилар. Яхши қабул қилиниши ва тез таъсир кўрсатиши беморларнинг даволанишга юқори даражада эришишларини таъминлайди.

Ҳомиладор аёллар учун: дорини ҳомиладорлик даврида шифокор назорати остида қўллашга рухсат берилган, бу эса ҳомила хавфсизлиги нуқтаи назаридан антибиотиклар танлови чекланган бўлган ҳолатларда, ушбу тоифадаги беморларда юқумли касалликларни даволаш имкониятларини кенгайтиради.

Кекса беморлар учун: ноҳўя таъсирларнинг камлиги ва ёндош касалликларни даволаш учун қўлланиладиган дорилар билан сезиларли ўзаро таъсирнинг йўқлиги "Оксамп-Натрий"ни кўпинча кўплаб касалликларга чалинган кексалар учун хавфсиз танловга айлантиради.

Ампитсиллин ва оксатсиллин комбинацияси икки бир-бирини тўлдирувчи антибиотикнинг оқилона асосланган бирикмасидир. Токсикологик тадқиқотлар ушбу комбинациянинг хавфсизлигини тасдиқлади, заҳарли таъсирлар бўйича ўзаро таъсирнинг қарама-қарши хусусиятини кўрсатди. Бу "Оксамп-Натрий"ни аралаш этиологияли инфекцияларда ва эмпирик даволаш ҳолатларида клиник қўллаш учун тавсия этиш имконини беради.

"Оксамп-Натрий" кенг таъсир доираси, юқори самарадорлик ва қулай хавфсизлик профилини таъминлайдиган икки антибиотикнинг бирикмасига мисол бўла олади. Дори замонавий антибактериал даволаш воситалари орасида муносиб ўрин эгаллайди ва турли юқумли касалликларда бутун оила учун бошланғич даволаш воситаси сифатида қўлланилиши мумкин.

ОКСАМП-НАТРИЙ

ИНФЕКЦИЯГА ИККИ ТОМОНЛАМА ЗАРБА

- ▶ КЕНГ ТАЪСИР ДОИРАСИ
- ▶ ЮҚОРИ САМАРАДОРЛИК
- ▶ ПАСТ РЕЗИСТЕНТЛИК

ASKLEPIY
Group

МАҲСУЛОТ СЕРТИФИКАТЛАНГАН

ГАСТРОЭНТЕРОЛОГИЯ

Жигар ва сурункали заҳарланиш: қандай қилиб энтеросорбентлар нажот бўлмоқда

Замонавий дунёда организмнинг сурункали заҳарланиши муаммоси тобора долзарб бўлиб бормоқда. Ифлос атроф-муҳит, нотўғри овқатланиш, дори-дармонлар ва спиртли ичимликларни тез-тез истеъмол қилиш – буларнинг барчаси танада заҳарли моддаларнинг доимий тўпланишига олиб келади. Айниқса, детоксификация учун масъул бўлган танамизнинг асосий "фильтри" – жигар қаттиқ азият чекади.

Эвелина Абьян

Сурункали заҳарланиш нима ва у жигарга қандай таъсир қилади

Сурункали заҳарланиш – организмда турли келиб чиқишга эга бўлган заҳарли моддалар тўпланиб, аъзо ва тизимлар фаолиятининг бузилишига олиб келадиган ҳолат. Заҳарланишнинг асосий манбалари орасида қуйидагиларни ажратиш мумкин:

- Ташқи токсинлар (ташқаридан келадиган) – саноат ифлослантувчилари, пестицидлар, консервантлар, дори-дармонлар.

- Ички токсинлар (организмда ҳосил бўладиган) – метаболизм маҳсулотлари, ичак микрофлораси бузилганда ҳосил бўладиган заҳарли моддалар.

Асосий детоксикация органи бўлган жигар асосий зарбани ўз зиммасига олади. Унинг ҳужайралари (гепатотситлар) токсинларни зарарсизлантиришни таъминлаб, уларни зарари камроқ бирикмаларга айлантиради ва кейинчалик организмдан чиқаради. Бироқ, доимий ортиқча юклама туфайли токсик гепатит, жигарнинг ёғли дистрофияси ва бошқа жиддий касалликларнинг ривожланиш хавфи пайдо бўлади.

Организмнинг сурункали заҳарланиш белгилари турлича бўлиши мумкин:

- Доимий чарчоқ ва ҳолсизлик
- Овқат ҳазм қилишнинг бузилиши (қўнғил айниши, қорин дам бўлиши, нажаснинг ўзгариши)
- Тери муаммолари (тошмалар, қичишиш, қуруқлик)
- Бош оғриғи ва бош айланиши
- Уйқунинг бузилиши
- Иммунитетнинг пасайиши ва тез-тез юқумли касалликларга чалиниш

Энтеросорбентлар: таъсир механизми ва афзалликлари

Бундай ҳолларда қонга сўрилмасдан заҳарли моддаларни боғлаб, организмдан чиқариб

юбориш хусусиятига эга бўлган дорилар – энтеросорбентлар ёрдамга келади. Уларнинг асосий афзаллиги организмни табиий йўл билан токсинлардан тозалаш, жигар ва бошқа детоксикация аъзоларига тушадиган юкни камайтириш қобилиятидир.

Энтеросорбентларнинг таъсир принципи адсорбцияга – қаттиқ жисм ёки суюқлик юзасига турли моддаларнинг сингиш жараёнига асосланган. Энтеросорбентлар ривожланган юзага эга, шу туфайли улар ошқозон-ичак трактидаги токсинлар, патоген микроорганизмлар, аллергенлар ва бошқа зарарли моддаларни ушлаб қолиш қобилиятига эга.

Энтеросорбентларнинг асосий таъсирлари:

- Детоксикацион – токсинларни боғлаш ва чиқариш
- Диареяга қарши – диареяда нажасни нормаллаштириш
- Яллиғланишга қарши – ичакдаги яллиғланиш жараёнларини камайтириш
- Иммуномодулятор – маҳаллий иммунитетни тиклаш
- Метаболик – алмашинув жараёнларини нормаллаштириш.

Замонавий энтеросорбентлар орасида сорбцион материалларни ишлаб чиқиш соҳасидаги сўнгги ютуқларни ўзида муҳим жасамлаштирган "Энтеростаб" препарати алоҳида ўрин тутди. "Энтеростаб" бир қатор афзалликлари туфайли бошқа кўплаб энтеросорбентлардан ажралиб туради:

1. Юқори сорбцион ҳажм – сезиларли миқдордаги заҳарли моддаларни боғлаш қобилияти
2. Таъсирнинг танловчанлиги – препарат асосан патоген агентларни боғлайди, ичакнинг фойдали микрофлорасига минимал таъсир кўрсатади
3. Таъсирнинг тез бошланиши – қабул қилингандан кейинги дастлабки соатлардаёқ бемор аҳволининг сезиларли яхшилаши кузатилади
4. Қўллаш хавфсизлиги –

қонга сўрилмайди, фақат ичак бўшлиғида таъсир кўрсатади

5. Бошқа баъзи энтеросорбентлардан фарқли ўлароқ, узок муддат қўлланилганда қабзият кузатилмади

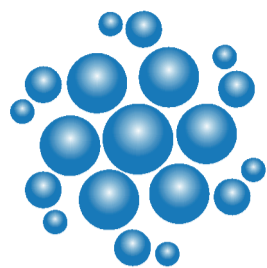
Клиник тадқиқотлар шуни кўрсатдики, "Энтеростаб" турли хил заҳарланишларда самарали, жумладан:

- Озиқ-овқатдан заҳарланиш
- Юқумли касалликлардаги заҳарланишлар
- Дори воситаларидан заҳарланиш
- Алкоголдан заҳарланиш
- Жигар ва буйрак касалликларидаги сурункали заҳарланишлар

Энтеросорбентларни, шу жумладан "Энтеростабни" қўллаш сурункали заҳарланиш муаммосини ҳал қилишда комплекс ёндашувнинг бир қисми бўлиши кераклигини айтиб ўтиш муҳим. Энтеросорбентларни қабул қилиш билан бир қаторда қуйидагилар тавсия этилади:

- Овқатланиш рационини тўғрилаш – клетчатка, сабзавот ва мевалар истеъмолини кўпайтириш, ёғли, қовурилган ва консерванланган овқатларни чеклаш
- Етарли суюқлик ичишни таъминлаш – кунига камида 1,5-2 литр тоза сув ичиш
- Жисмоний фаоллик режими меъёрлаштириш
- Спиртли ичимликларни истеъмол қилишни камайтириш ва чекишни ташлаш
- Озиқ-овқат маҳсулотларининг экологик тозаллигини назорат қилиш
- Гастроэнтеролог ва гепатолог кўригидан мунтазам ўтиб туриш

"Энтеростаб" ўзининг ноёб хусусиятлари билан бугунги кунда фармацевтика бозорида мавжуд бўлган энг самарали ва хавфсиз энтеросорбентлардан биридир. Уни сурункали заҳарланишнинг комплекс даволаш таркибида қўллаш беморнинг аҳволини тезда яхшилаш ва асоратлар ривожланиш хавфини камайтириш имконини беради.

Aerosil (dioksid kremniy) 210 mg

ENTEROSTAB

enterosorbent vosita

**ЗАҲАРЛАНИШДАН
ИШОНЧЛИ ҲИМОЯ!**

Хусусият	Активлаштирилган кўмир	Энтеростаб
Ранг	Қора ранг. Оғиз бушлиғининг шиллиқ қаватини, тишларни, ва ахлатни қора рангга бўяйди.	Оқ ранг. Оғиз бушлиғининг шиллиқ қаватини, тишларни, ва ахлатни бўямайди.
Сорбция қобилияти	1,5 м2/г	400 м2/г
Бир мартталик қабул учун дори миқдори	70-120 таблетка	3 таблетка
Ошқозон-ичак шиллиқ қаватига таъсири	Ошқозон-ичак шиллиқ қаватини зарарлайди, ва яллиғланишни келтириб чиқаради.	Ошқозон-ичак шиллиқ қаватига ножўя таъсир кўрсатмайди
Десорбция	учрайди	учрамайди
Ичак нормофлорасига таъсир	ичак дисбиозини чақиради	ичак нормофлорасини сақлайди
Ножўя таъсир	ич қотиши , ичак атонияси	учрамаган

3=70

Маҳсулот сертификатланган

ЭРКАК САЛОМАТЛИГИ

Силденафил: барқарор қувват сари замонавий восита

Эркаклар учун эректил дисфункция мавзуси оғриқли ва нозик ҳисобланади. Буни даволаш учун рўйхатдан ўтказилган биринчи препарат силденафил бўлди. Бу қандай дори, уни қабул қилиш қоидалари қанақа ва харидорларни нимадан албатта огоҳлантириш лозим?

Марьям Суюнова

Тасодифий кашфиёт эркаклар саломатлигини сақламоқда

Замонавий фармакологияда муҳим кашфиётлар тасодифан содир бўлган кўплаб мисоллар мавжуд. Силденафил билан ҳам шундай бўлди. Дастлаб, Pfizer компанияси мутахассислари ушбу молекулани юрак ишемик касаллигини даволаш учун потенциал восита сифатида ўрганишди. У нитратларга ўхшаб коронар томирларнинг силлиқ мушакларини бўшаштиради ва стенокардия аломатларини камайтиради деб тахмин қилинган эди. Бироқ, клиник синовлар босқичида маълум бўлдики, силденафил эркакларда турғун эрекцияни келтириб чиқармоқда – бу ноҳўя таъсир унинг асосий қўлланиш йўналишига айланди.

Силденафил қандай таъсир қилади

Эрекция мураккаб гемодинамик жараён бўлиб, у жинсий олат каверноз таналари силлиқ мушак ҳужайраларининг бўшашшиши ва уларнинг фаол қон билан тўлиши билан бошланади. Бу механизм азот оксиди (NO) томонидан бошқарилади ва сигнал молекулаларини бузадиган асосий фермент 5-тоифа фосфодиэстераза (ФДЭ5) ҳисобланади. ФДЭ5 нинг селектив ингиби-

тори бўлган силденафил томир деворининг бўшашини узайтириш ва каверноз таналарга қон оқимини кучайтириш орқали цГМФ парчаланишини тўхтатади. Айнан шу унинг эректил дисфункцияда самарадорлигини таъминлайди.

"Эрегра" препарати 100 мг силденафил ситрат сақлайди ва исботланган клиник самарадорликка эга.

- Таъсири қабул қилингандан 30-60 дақиқа ўтгач бошланади
- 4 соатгача барқарор эрекцияни таъминлайди
- NIKA PHARM компанияси томонидан GMP стандартлари асосида ишлаб чиқарилган бўлиб, бу Европа сифати ва қулай нархни кафолатлайди

Ушбу хусусиятлари туфайли "Эрегра" силденафил асосидаги рецептсиз энг кўп талаб қилинадиган дори воситаларидан бирига айланди.

Тўғри қўллаш тартиби

- Тавсия этилган доза – тахминий жинсий фаолликдан 1 соат олдин 100 мг.
- Бир мартанинг ўзида 100 мг дан ортиқ қабул қилиш мумкин эмас.
- Яхшироқ таъсир кўрсатиши учун истеъмол қилишдан олдин ёғли овқатлардан сақланиш керак: бу препаратнинг сўрилишини камайтиради.

• Тарқалувчи деб белгиланган таблеткаларни оғиз бўшлиғида эритиш мақсадга мувофиқ – шунда улар тезроқ таъсир кўрсатади.

Муҳим: препарат таъсири фақат жинсий стимуляция мавжуд бўлгандагина амалга ошади.

Беморни огоҳлантиринг!

Фармацевт харидорларни мумкин бўлган ноҳўя таъсирлар ва чекловлар ҳақида хабардор қилиши муҳим:

- қисқа муддатли бош оғриғи, "юзнинг қизариши," бош айланиши, бурун битиши мумкин
- қон босими пасайиши мумкин, шунинг учун қабул қилингандан кейинги дастлабки соатларда транспорт воситасини бошқариш тавсия этилмайди
- кўриш қобилияти бузилиши мумкин: икки кўриниш, ёруғликдан кўрқиш, рангни идрок этишнинг ўзгариши
- 4 соатдан ортиқ давом этадиган эрекцияда зудлик билан тиббий ёрдамга мурожаат қилиш зарур
- тўр парда касалликлари, жинсий олатнинг анатомик деформациялари бўлган эркаклар, шунингдек, баъзи дори воситаларини (нитратлар, антикоагулянтлар, ритонавир ва бошқалар) қабул қилаётганларга эҳтиёткорлик талаб этилади.

Қабул давомийлиги ва схемаси

Силденафил курсли қўллаш талаб қилмайди – у жинсий алоқа частотасига мувофиқ зарурат туғилганда қўлланилади. Бироқ, эрекция билан боғлиқ мунтазам қийинчиликлар бўлса, беморга ҳар томонлама текшириш ва сабабини аниқлаш учун урологга мурожаат қилиш тавсия этилади.

Айтиб ўтиш жоизки, простата беzi саратони, радикал простатектомия, спинал жароҳатини бошдан кечирган ёки нейрореплетиклар ва антидепрессантларни қабул қилишнинг ноҳўя таъсирларидан азият чеккан кўплаб эркаклар учун силденафил тўлиқ жинсий ҳаётни қайтариш имкониятига айланди.

Силденафил нафақат потенцияни ошириш учун дори воситаси, балки исботланган таъсир механизми ва аниқ кўрсатмаларга эга замонавий препаратдир.

«Эрегра» – қулай, самарали ва хавфсиз дори воситаси бўлиб, эркакларга ўзларига бўлган ишончни қайта тиклашга ва ҳаёт сифатини сақлаб қолишга ёрдам беради.

EREGRA

ҲАР БИР ЭРКАК
УЧУН МАВЖУД КЛАССИКА

Эрегра - эректил дисфункцияни даволаш учун танланган дори воситаси

Эрегра 100 мг — 50 мг дозани олишга қулай бўлган бўлиш чизиғига эга.

Таъсири 30-60 дақиқадан сўнг пайдо бўлади

Эрегранинг хонашёси EDQM сертификати билан тасдиқланган биоэквивалентлик тадқиқотига эга

Эрегра — 4 соат давомида барқарор самара

Маҳсулот сертификатланган

PHARMAZETA

терминлари

Консолидация — патологик жараён бўлиб, унда тўқимада - кўпинча ўпка тўқимасида - алвеолаларни яллигланиш экссудати, ҳужайра элементлари ёки суюқлик билан тўлиши натижасида зичлашиш юз беради. Бу ҳолат ўпканинг ҳаво ўтказувчанлигини пасайтиради ва газ алмашинувини ёмонлаштиради, бу эса пневмония ва нафас олиш тизимининг бошқа бир қатор касалликларига хос хусусиятдир.

Постбиотик — пробиотик микроорганизмларнинг фаолияти натижасида ҳаёт бўладиган биологик фаол моддалар: ферментлар, пептидлар, органик кислоталар, ҳужайра девори таркибий қисмларидир. Постбиотиклар ҳатто тирик бактерияларсиз ҳам иммунитетни модуловчи, яллигланишни олдини олувчи ва ҳимоя таъсирини кўрсатган ҳолда, ичак саломатлигини қўллаб-қувватлайди.

Парентерал шакллар - ошқозон-ичак йўлини четлаб ўтиб, вена ичига, мушак орасига, тери остига ёки инфузион тизимлар орқали юбориш учун мўлжалланган дори воситаларидир. Бундай шакллар, айниқса шошилиш даволаш шароитида ёки ошқозон-ичак трактида сўрилиш бузилганда, тез таъсир кўрсатиши, юқори биосамадорлиги ва дозани аниқ назорат қилиш имконини бериши билан ажралиб туради.

Парентерал шакллар — ошқозон-ичак йўлини четлаб ўтиб, вена ичига, мушак орасига, тери остига ёки инфузион тизимлар орқали юбориш учун мўлжалланган дори воситаларидир. Бундай шакллар, айниқса шошилиш даволаш шароитида ёки ошқозон-ичак трактида сўрилиш бузилганда, тез таъсир кўрсатиши, юқори биосамадорлиги ва дозани аниқ назорат қилиш имконини бериши билан ажралиб туради.

Ингибиторлар — ферментлар, ретсепторлар ёки биокимёвий жараёнлар фаолигини камайтувчи ёки бутунлай тўхтатувчи бирикмалардир. Фармакологияда ингибиторлар патологик реакцияларни назорат қилиш учун қўлланилади - масалан, протон помпаси, АПФ, бета-лактамаза ёки вирус репликацияси ферментлари ингибиторлари.

Антагонистик ўзаро таъсир — икки дори воситаси ёки микроорганизмлар ўртасидаги шундай ўзаро таъсирки, бунда бири иккинчисининг таъсирини сусайтиради. Фармакологияда, айниқса комплекс даволаш тайинланганда, даволаш самарадорлигининг пасайиши ёки ножўя таъсирларнинг пайдо бўлишининг олдини олиш учун буни ҳисобга олиш муҳим аҳамиятга эга.

Сепсис — инфекция қон оқимида кирганда юзага келадиган ва организмни ҳаддан ташқари яллигланиш жавоби билан бирга юз берувчи оғир тизимли ҳолатдир. Сепсис микросиркуляциянинг бузилишига, аъзолар перфузиясининг пасайишига олиб келади ва ўлим хавфи юқори бўлган септик шокка айланиши мумкин.

Эндокардит — эндокард, яъни юрак ички пардаси, шу жумладан клапанларнинг яллигланишидир. Кўпинча бактериялар, баъзан эса замбуруғлар қўзғатади. Бу касаллик клапан тузилмаларининг шикастланиши, эмболиялар ва юрак етишмовчилигининг ривожланиши билан хавфли бўлиб, узоқ муддат давомида антибактериал даволашни талаб этади.

Бош муҳаррир:
Доронкина Екатерина

Катта муҳаррир:
Марьям Суюнова
Озода Пулатова

Таҳририят жамоаси:
Суюнова Марьям
Мусаева Камилла
Липатова Елена
Таурова Дилором
Абьян Эвелина
Пулатова Озода

Арт-директор:
Казанцев Владимир

Макетлар дизайнери:
Якубов Рашид

Саҳифалаш дизайнери:
Мазаитов Артур

Обуна ва тарқатиш бўлими:
Тел.: +99897 150 87 04
pharmazetaneews@gmail.com

Нашр материаллари "ASKLEPIY Group" МЧЖ ЯТТ менежерларининг муаллифлик ҳуқуқини ҳисобга олган ҳолда тайёрланди

Сон №5
Типография: «Uniking» МЧЖ
Тираж: 5 000 дона.

Даврийлик: йилига 12 марта
Нашр, саҳифалаш, дизайн учун масъул редактор:
Доронкина Е.

«PHARMAZETA» газетаси Ўзбекистон Республикаси Президенти девони қошидаги оммавий комму-

никацияларда рўйхатга олинган. Рўйхатга олиш гувоҳномаси №1458 12.02.2022 дан.

Редакциянинг фикри чоп этилган материаллар муаллифларининг фикрига мос келмаслиги мумкин. Материаллар ўқилганда «PHARMAZETA» га ҳавола қилиниши шарт. Реклама материалларида жойлаштирилган маълумотлар учун редакция жавобгар эмас.

Ушбу маълумот фақат тиббиёт ва фармацевтика соҳаси мутахассислари учун мўлжалланган.

0+

ASKLEPIY
Group

МИРАМИСТИН ХАРИД ҚИЛИНГ-

ОРЗУИНГИЗДАГИ МАШИНАГА ЭГА БЎЛИНГ!

Кенг таъсир доирасига
эга универсал
АНТИСЕПТИК

ЮТУҚЛИ ЎЙИНДА ҚАТНАШИНГ!

Минимал ҳаракатлар билан автомобиль ютиб олинг!

1 та Мирамистин
қадоғини сотиб олинг*

Чек ва қадоқнинг маркировка
қисмини суратга олиб,
ботга юкланг

Чекни ўйин
охиригача сақланг

* Сотиб олинган қадоқлар сони чекланмаган
Шаҳрингиздаги исталган дорихонадан харид қилинг ёки OXUmed.uz орқали онлайн буюртма беринг

Акция 31.12.2025 йилгача амал қилади